

Atbildīgas zivsaimniecības rīcības kodekss

- PRIEKŠVārDS
- IEVADS
- 1. pants : Daba un kodeksa joma
- 2. pants : Kodeksa mērķi
- 3. pants : Saistība ar citiem starptautiskiem instrumentiem
- 4. pants : Izpilde, uzraudzība un aktualizēšana
- 5. pants : Jaunattīstības valstu specifiskās vajadzības
- 6. pants : Vispārējie principi
- 7. pants : Zivsaimniecības pārvaldība
- Article 8 : Zvejas operācijas
- 9. pants : Akvakultūras attīstība
- 10. pants: Zvejas integrācija piekrastes apvidu pārvaldībā
- 11. pants: Pēczvejas prakse un tirdzniecība
- 12. pants: Zivsaimniecības zinātniskā pētniecība
- 1. pielikums: KODEKSA IZCELSME S UN IZSTRĀDES PAMATS
- 2. pielikums : REZOLŪCIJA

PRIEKŠVārDS

Saturs

Cilvēcei kopš seniem laikiem zveja ir bijusi dāsns pārtikas avots, kā arī kalpojusi zvejniekiem kā nodarbinātības un labklājības garants. Tika uzskatīts, ka pasaules ūdeņu resursi ir neizsmeļama dabas dāvana. Tomēr, pēc II Pasaules kara, pieaugot zināšanām un zvejai dinamiski attīstoties, šis mīts izzuda, jo pasaules sabiedrība atskārta, ka ūdeņu bagātības, lai arī atjaunojamas, nebūt nav bezgalīgas, un, ja cilvēce vēlas ilgtspējīgi nodrošināt augošā pasaules iedzīvotāju skaita uzturu, ekonomiskās un labklājības vajadzības, šīs bagātības nepieciešams arī saprātīgi pārvaldīt. Labākai jūras resursu pārvaldībai pamatu nodrošināja ekskluzīvo ekonomisko zonu (EEZ) plaša ieviešana septiņdesmito gadu vidū un 1982. gada Apvienoto Nāciju Jūras tiesību konvencija, ko pēc ilgstošām debatēm pieņēma 1982. gadā. Jaunais okeānu tiesiskais režīms deva piekrastes valstīm tiesības un uzlika pienākumus pārvaldīt un izmantot savās EEZ esošos zivju resursus, tādā veidā aptverot apmēram 90% no pasaules jūru zvejniecības. Šāda paplašināta nacionālā likumdošana bija nepieciešams, bet tomēr nepietiekams solis pretim zvejas efektīvai pārvaldībai un ilgtspējīgai attīstībai. Daudzas piekrastes valstis joprojām sastapās ar nopietnām

problēmām, jo, pieredzes, fizisko un finansiālo resursu trūkumu dēļ tās turpināja intensīvi ekspluatēt zvejas nozari savās EEZ.

Pēdējo gadu laikā zvejas nozare pasaules valstīs ir kļuvusi par tirgus virzītu dinamiskas attīstības pārtikas industrijas sektoru, un okeānu un jūru piekrastu valstis ir izmantojušas jaunās priekšrocības, lai, atsaucoties uz pieaugošo starptautisko pieprasījumu pēc zivīm un zivju produktiem, investētu modernās zvejas flotēs un pārstrādes rūpnīcās. Līdz 80 gadu beigām tomēr kļuva skaidrs, ka zivju krājumi nespēs uzturēt šādu strauju un nereti nekontrolētu ekspluatāciju un attīstību, tādēļ steidzīgi nepieciešama jauna pieeja zvejas pārvaldībai, kas ietvertu resursu aizsardzību un vides apsvērumus. Situāciju vēl smagāku vērta atskārta, ka nereglamentētā tāljūras zveja, kas atsevišķos gadījumos ietvēra gan iekšpus, gan ārpus EEZ sastopamās transzonāli migrējošās un tālu migrējošās sugas, arī kļūst par pieaugoša nemiera cēloni.

1991. gada martā Zivsaimniecības Komiteja (COFI) savā 19. sesijā aicināja izstrādāt jaunas – uz atbildīgu un ilgtspējīgu zivsaimniecību vērstas koncepcijas. Vēlāk, 1992. gada Kankūnas (Meksika) Atbildīgas zivsaimniecības konference aicināja FAO izstrādāt starptautisku Rīcības kodeksu šo jautājumu risināšanai. Konferences rezultāti, jo sevišķi Kankūnas deklarācija deva svarīgu ieguldījumu 1992. gada Apvienoto Nāciju Organizācijas vides un attīstības konferencē (UNCED), it īpaši tās Programmā 21. Tā rezultātā tika sasaukta Apvienoto Nāciju Organizācijas Konference par transzonāli migrējošo un tālu migrējošo zivju krājumiem, kurai FAO sagatavoja tehnisko nodrošinājumu. Visbeidzot, 1993. gada novembrī FAO Konferences divdesmit otrās sesijas (1. Pielikums) laikā tika noslēgta vienošanās veicināt tāljūras zvejas kuģu atbildību starptautiskajiem zivju krājumu saglabāšanas un pārvaldības pasākumiem.

Ievērojot šo un citas svarīgas tendences pasaules zivsaimniecības attīstībā, FAO vadības institūcijas rekomendēja atbilstoši šiem instrumentiem izstrādāt brīvprātīgi ievērojamu vispasaules mēroga Atbildīgas zivsaimniecības rīcības kodeksu, kurā tiktu noteikti visiem zivsaimniecības veidiem piemērojami aizsardzības, pārvaldības un attīstības standarti. 1995. gada 31. oktobrī FAO konferencē vienbalsīgi pieņemtais Kodekss nodrošina nepieciešamo pamatu nacionālajiem un starpvalstu centieniem nodrošināt dzīvo ūdens resursu ilglaicīgu ekspluatāciju saskaņā ar vidi (2. pielikums).

FAO, saskaņā ar savām pilnvarām, ir pilnībā apņēmusies palīdzēt dalībvalstīm, jo sevišķi jaunattīstības valstīm Atbildīgas zivsaimniecības rīcības kodeksa efektīvā ieviešanā; FAO arī iesniegs ziņojumus Apvienoto Nāciju Organizācijai par šai darbā panākto progresu un nepieciešamajām tālākajām darbībām.

IEVADS

Zivsaimniecība, ieskaitot akvakultūru, nodrošina cilvēkiem visā pasaulē vitāli svarīgu pārtikas, nodarbinātības un labklājības avotu, kā arī atpūtas iespējas šai un nākotnes paaudzēm, un šī iemesla dēļ attieksmei pret to jābūt atbildīgai. Kodekss nosaka atbildīgas prakses principus un starptautiskos standartus ar mērķi nodrošināt dzīvo ūdens resursu efektīvu aizsardzību, pārvaldību un attīstību, atbilstoši respektējot ekosistēmas un biodažādības intereses. Kodekss atzīst zivsaimniecības uztura nodrošinošo, ekonomisko, sociālo un kultūras nozīmi, kā arī visu šai sektorā iesaistīto pušu intereses. Kodekss ņem vērā resursu un to vides bioloģiskās īpatnības, kā arī patērētāju un citu izmantotāju intereses. Tāpēc valstis un pārējās zivsaimniecībā iesaistītās puses tiek aicinātas piemērot Kodeksu un iedzīvināt tā idejas.

---

1. DABA UN ŠĪ KODEKSA JOMA

1.1 Šim kodeksam ir brīvprātīgs raksturs. Tomēr atsevišķas tā daļas balstās uz atbilstošiem starptautisko tiesību noteikumiem, ieskaitot 1982. gada 10. decembra Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvenciju¹. Kodekss arī satur noteikumus, kuri, iespējams, jau ir Pusēm juridiski saistoši, kā 1993. gada Vienošanās par Tāljūras zvejas kuģu atbilstības veicināšanu starptautiskajiem zvejas resursu aizsardzības un pārvaldības principiem, kas, atbilstoši FAO Konferences rezolūcijas 15/93 3. punktam, veido Kodeksa neatņemamu sastāvdaļu.

1.2 Runājot par jomu, kodeksam ir vispārējs raksturs, un tas ir paredzēts gan FAO dalībvalstīm, gan citām valstīm, juridiskajām personām zivsaimniecības nozarē, vietēja mēroga, reģionālajām un vispasaules valstiskām un nevalstiskām organizācijām, kā arī visiem cilvēkiem, kas ir iesaistīti zivju resursu aizsardzībā, zivsaimniecība operāciju vadībā un attīstībā kā zvejniekiem, operatoriem, kas nodarbojas ar zivju un zivju produktu pārstrādi un tirdzniecību, kā arī citiem ūdens vides izmantotājiem zivsaimniecības nolūkos.

1.3 Kodekss paredz principus un standartus, kas piemērojami jebkāda veida zivsaimniecības aizsardzībai, pārvaldībai un attīstībai. Tas arī attiecas uz zivju un zivju produktu zveju, pārstrādi un tirdzniecību, zvejas aktivitātēm, akvakultūru, zivsaimniecības zinātnisko pētniecību un zivsaimniecības integrāciju piejūras apvidu apsaimniekošanā.

1.4 Šajā Kodeksā atsauce uz valstīm ietver arī Eiropas Kopienu tās kompetences ietvaros, un termins zivsaimniecība attiecas vienlīdzīgi gan uz zveju, gan uz akvakultūru.

¹ Šī Kodeksa atsauces uz 1982. gada Apvienoto Nāciju Organizācijas jūras tiesību konvenciju vai citim starptautiskiem līgumiem neietekmē nevienas valsts tiesības parakstīt, ratificēt vai pievienoties šai Konvencijai vai citiem attiecīgiem līgumiem.

2. PANTS. KODEKSA MĒRĶI

Kodeksa mērķi ir:

- a. Saskaņā ar atbilstošiem starptautisko tiesību noteikumiem, noteikt atbildīgas zvejas un zivsaimniecības aktivitāšu principus, ņemot vērā visus atbilstošos bioloģiskos, tehniskos, ekonomiskos, sociālos, vides un tirdzniecības aspektus;
  - b. Noteikt nacionālās politikas izstrādes un ieviešanas principus un kritērijus attiecībā uz zivsaimniecības resursu aizsardzību un zivsaimniecības pārvaldību un attīstību.
  - c. Kalpot par atsaucis avotu, palīdzot valstīm izveidot un uzlabot juridiskās un institucionālās sistēmas, kas nepieciešamas atbildīgas zivsaimniecības praktizēšanai un atbilstošu pasākumu formulēšanai un īstenošanai.
  - d. Nodrošināt pēc vajadzības izmantojamas pamatnostādnes gan saistošu, gan brīvprātīgi ievērojamu starptautisku līgumu un citu likumdošanas instrumentu formulēšanā un ieviešanā.
  - e. Atvieglot un veicināt tehnisko, finansiālo un cita veida sadarbību zivsaimniecības resursu saglabāšanā un zivsaimniecības pārvaldībā un attīstībā.
  - f. Veicināt zivsaimniecības ieguldījumu pārtikas sektorā un pārtikas kvalitātē, dodot prioritāti vietējo kopienu uztura vajadzībām.
  - g. Veicināt dzīvo ūdens resursu, to vides un piekrastes apvidu aizsardzību.
  - h. Veicināt tirdzniecību ar zivīm un zvejas produktiem saskaņā ar atbilstošiem starptautiskiem principiem, lai izvairītos no pasākumiem, kas rada slēptas barjeras šādai tirdzniecībai.
  - i. Veicināt zivsaimniecības, kā arī ar to saistīto ekosistēmu un atbilstošo vides faktoru zinātnisko pētniecību; un
  - j. Nodrošināt rīcības standartus visām zivsaimniecības sektorā iesaistītām personām.
-

3. SAISTĪBA AR CITIEM STARPTAUTISKIEM INSTRUMENTIEM

3.1 Kodekss jāsaprot un jāpiemēro atbilstoši starptautisko tiesību normām saskaņā ar 1982. gada Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvenciju. Kodekss neietekmē Konvencijā noteiktās valstu tiesības, pienākumus un kompetenci starptautisko tiesību izpratnē.

3.2 Kodekss ir jāsaprot un jāpiemēro:

- a. Saskaņā ar atbilstošiem noteikumiem, kas ietverti 1982. gada 10. decembra Līgumā par Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvencijas noteikumu izpildi attiecībā uz transzonāli migrējošo un tālu migrējošo zivju krājumu aizsardzību.
- b. Saskaņā ar citiem atbilstošiem starptautisko tiesību noteikumiem, ieskaitot valstu attiecīgās saistības pret starptautiskajiem līgumiem, kurus tās ir noslēgušas, un
- c. ievērojot 1992 Kankunas deklarāciju, 1992 Rio Vides un attīstības deklarāciju un Apvienoto Nāciju Organizācijas Vides un attīstības konferences (UNCED) pieņemto Programmu 21., kā arī citas atbilstošas deklarācijas un starptautiskos instrumentus.

---

4. IZPILDE, UZRAUDZĪBA UN AKTUALIZĒŠANA

4.1 Visām FAO dalībvalstīm un citām valstīm, zvejas juridiskām personām, kā arī jebkādām valstiskām un nevalstiskām subreģionālām, reģionālām un vispasaules organizācijām un visām personām, kas iesaistītas zivsaimniecības resursu saglabāšanā, pārvaldībā un izmantošanā, kā arī tirdzniecībā ar zivīm un zivju produktiem, ir jāsadarbojas šajā Kodeksā ietvertu principu un mērķu sasniegšanā un īstenošanā.

4.2 FAO, saskaņā ar savu vietu Apvienoto Nāciju Organizācijas sistēmā, uzraudzīs šī Kodeksa piemērošanu, īstenošanu un ietekmi uz zivsaimniecību, un Sekretariāts sniegs atbilstošus ziņojumus Zivsaimniecības Komitejai (COFI). Visām FAO dalībvalstīm un citām valstīm, kā arī jebkādām valstiskām un nevalstiskām subreģionālām, reģionālām un vispasaules organizācijām ir aktīvi jāsadarbojas ar FAO šajā darbā.

4.3 FAO ar savu kompetento institūciju palīdzību var pārskatīt Kodeksu, ievērojot jaunākās tendences zivsaimniecībā vai COFI

ziņojumus par Kodeksa izpildi.

4.4 Valstīm un valstiskām, kā arī nevalstiskām starptautiskām organizācijām vajadzētu veicināt izpratni par Kodeksu visu zivsaimniecībā iesaistīto pušu starpā, tostarp, kur tas ir lietderīgi, ieviešot uz Kodeksa brīvprātīgu pieņemšanu un efektīvu īstenošanu vērsta shēmas.

---

5. JAUNATTĪSTĪBAS VALSU SPECIFISKĀS VAJADZĪBAS

5.1 Jāpievērš pienācīga uzmanība Jaunattīstības valstu kapacitātei ieviest šī Kodeksa rekomendācijas.

5.2 Lai sasniegtu šī Kodeksa mērķus un atbalstītu to efektīvu īstenošanu, valstīm, atbilstošām starptautiskām valstiskām un nevalstiskām organizācijām, kā arī finanšu institūcijām ir pilnā mērā jāievēro jaunattīstības valstu specifiskos apstākļus un prasības, jo sevišķi vismazāk attīstīto valstu un jaunattīstības valstu, kas atrodas uz nelielām salinām, specifiskos apstākļus un prasības. Valstīm un atbilstošām starpvalstu un nevalstiskajām organizācijām ir jāstrādā, lai pieņemtu pasākumus, kas apmierinātu jaunattīstības valstu vajadzības, jo sevišķi finansiālās un tehniskās palīdzības, tehnoloģijas pārņemšanas, apmācības, zinātniskās sadarbības jomās, kā arī, veicinot šo valstu spēju attīstīt pašām savas zivsaimniecības sistēmas un ņemt daļību tālējūras zvejā, ieskaitot, pieejas iegūšanu šādai zvejai.

---

6. VISPĀRĒJIE PRINCIPI

6.1 Valstīm un ūdens dzīvo resursu izmantotājiem ir jāaizsargā ūdeņu ekosistēmas. Tiesības zvejojot ietver sevī prasību darīt to atbildīgā veidā, tā, lai nodrošinātu dzīvo ūdens resursu efektīvu aizsardzību un pārvaldību.

6.2 Zivsaimniecības pārvaldībai ir jāveicina zvejas resursu kvalitātes uzturēšana, dažādība un pieejamība pietiekamos apjomos gan esošajām, gan nākamajām paaudzēm pārtikas nekaitīguma, nabadzības mazināšanas un ilgtspējīgas attīstības kontekstā. Pārvaldības pasākumiem ne vien jānodrošina mērķa sugu saglabāšana, bet arī tādu sugu saglabāšana, kas pieder atsevišķām ekosistēmām, vai arī atrodas saistībā vai ir atkarīgas no mērķa sugām.

6.3 Valstis nedrīkst pieļaut pārzveju un pārmērīgas zvejas kapacitātes izmantošanu un tām jāievieš vadības pasākumi, kas vērsti uz zvejas intensitātes sabalansēšanu ar zivju resursu ražošanas kapacitāti un to ilgtspējīgu izmantošanu. Cik vien iespējams, un, kur tas ir lietderīgi, valstīm ir jāveic pasākumi zivju populāciju rehabilitācijā.

6.4 Aizsardzības un pārvaldības lēmumiem zivsaimniecībā jābūt balstītiem uz vislabāko pieejamo zinātnisko informāciju, ņemot vērā arī tradicionālās zināšanas par resursiem un to dzīvotnēm, kā arī

atbilstošus vides, ekonomiskos un sociālos faktoros. Valstīm ir jāpiešķir prioritāte zinātniskajai pētniecībai un datu vākšanai, lai uzlabotu zinātnisko un tehnisko informāciju par zivsaimniecību, tostarp tās mijiedarbību ar ekosistēmu. Atzīstot daudzu ūdens ekosistēmu pārrobežu dabu, valstīm ir jāveicina divpusējā un daudzpusējā sadarbība zinātniskajā pētniecībā.

6.5 Valstīm, kā arī subreģionāla un reģionāla mēroga zivsaimniecības pārvaldības organizācijām ir jārealizē piesardzības pieejas princips dzīvo ūdens resursu saglabāšanā, pārvaldībā un ekspluatācijā, lai aizsargātu šos resursus un saglabātu ūdens vidi, balstoties uz viskvalitatīvākajām zinātniskajām atziņām. Atbilstošas zinātniskas informācijas neesamību nedrīkst izmantot kā iemeslu mērķa sugu, ar tām saistīto vai no tām atkarīgo zivju sugu un to vides aizsardzības pasākumu atlikšanai vai nerealizēšanai.

6.6 Līdz praktiski īstenojamai robežai tālāk jāattīsta un jāizmanto selektīvi un vidi saudzējoši zvejas rīki un prakses, lai saglabātu biodažādību un aizsargātu zivju populāciju struktūru un ūdens ekosistēmas, kā arī aizsargātu zivju kvalitāti. Tur, kur pastāv atbilstoši selektīvi un videi nekaitīgi zvejas rīki un prakses, tās jāatzīst un jāizvirza par prioritārām zivsaimniecības aizsardzības un pārvaldības pasākumu izveidē. Valstīm un ūdens resursu izmantotājiem ir līdz minimumam jāsamazina atkritumi, nemērķa sugu zveja attiecībā uz zivīm un citiem jūras organismiem, kā arī zvejas ietekme uz saistītajām un atkarīgajām sugām.

6.7 Zivju un zivju produktu zveja, izkraušana krastā, pārstrāde un izplatīšana jāveic tā, lai saglabātu produktu uzturvērtību, kvalitāti un nekaitīgumu, samazinātu atkritumu daudzumu un nelabvēlīgu ietekmi uz vidi.

6.8 Cik vien iespējams un kur vien nepieciešams, ir jāaizsargā un jāatveseļo visas kritiskās zivju dzīvotnes jūras un saldūdens ekosistēmās - mitrzesmes, mangrovi, rifi, lagūnas, mazuļu augšanas un ikru laišanas apvidi. Sevišķas pūles jāpieliek, lai aizsargātu šādas dzīvotnes no iznīkšanas, degradācijas, piesārņošanas un citas nelabvēlīgas ietekmes, kas rodas cilvēku darbības rezultātā un apdraud zivsaimniecības resursu veselību un dzīvotspēju.

6.9 Valstīm jānodrošina, lai, piekrastes apvidu daudzveidīgajā izmantošanas procesā tiktu ņemtas vērā zivsaimniecības intereses, ieskaitot resursu aizsardzības nepieciešamību, un šīs intereses tiktu integrētas piekrastes apvidu pārvaldībā, plānošana un attīstībā.

6.10 Valstīm, atbilstoši savai kompetencei un starptautiskajām tiesībām, tostarp subreģionālo un reģionālo zivsaimniecības sistēmu un pasākumu ietvaros, jānodrošina atbilstība aizsardzības un pārvaldības pasākumiem un vajadzības gadījumā jāizveido efektīvi mehānismi zvejas kuģu un palīgkuģu uzraudzībai un kontrolei.

6.11 Valstīm, kuras izsniedz atļaujas zvejas kuģiem un palīgkuģiem peldēt zem sava karoga, ir jānodrošina šo kuģu efektīva kontrole, lai nodrošinātu šī Kodeksa atbilstošu ievērošanu. Tām jānodrošina, lai attiecīgo zvejas kuģu aktivitātes neapdraudētu saskaņā ar

starptautiskajām tiesībām realizēto un subreģionālā, reģionālā vai nacionālā mērogā pieņemto aizsardzības un pārvaldības pasākumu efektivitāti. Valstīm arī jāpanāk, lai zvejas kuģi, kas peld zem to karogiem, izpildītu prasības attiecībā uz datu vākšanu un nodrošināšanu par savām zvejas aktivitātēm.

6.12 Atbilstoši savai kompetencei un saskaņā ar starptautiskajām tiesībām, valstīm jāsadarbojas subreģionālā, reģionālā un vispasaules līmenī zivsaimniecības pārvaldības organizāciju, citu starptautisku līgumu vai pasākumu ietvaros, lai veicinātu aizsardzību un pārvaldību, nodrošinātu atbildīgu zivsaimniecību un dzīvo ūdens resursu efektīvu aizsardzību un saglabāšanu visā to izplatības telpā, ievērojot pasākumu savietojamības nepieciešamību apvidos, kas atrodas to nacionālajā jurisdikcijā un ārpus to jurisdikcijas.

6.13 Atbilstoši nacionālajai likumdošanai un normatīvajiem aktiem, valstīm jānodrošina lēmumu pieņemšanas procesa caurskatāmība un laicīgu risinājumu nodrošināšana steidzīgi risināmos jautājumos. Atbilstoši savām procedūrām, valstīm jāatvieglo nozares pārstāvju, zivsaimnieku, vides un citu ieinteresētu organizāciju dalība lēmumu pieņemšanas procesos attiecībā uz zivsaimniecības pārvaldības, attīstības, starptautiskās kreditēšanas un palīdzības likumu un stratēģijas izstrādi.

6.14 Starptautiskajai zivju un zivju produktu tirdzniecībai ir jānotiek saskaņā ar Pasaules Tirdzniecības organizācijas (PTO) Nolīguma un citu atbilstošu starptautisku līgumu noteiktajiem principiem, tiesībām un pienākumiem. Valstīm jānodrošina, lai to zivju un zivju produktu tirdzniecības stratēģijas, programmas un prakse neradītu šķēršļus starptautiskajai tirdzniecībai, neizraisītu vides degradāciju vai negatīvas sociālās sekas, ieskaitot nelabvēlīgu iespaidu uztura sfērā.

6.15 Valstīm jāsadarbojas konfliktu novēršanā. Jebkādi ar zvejas aktivitātēm vai praksi saistīti konflikti ir jāatrisina laicīgi, miermīlīgas sadarbības ceļā, saskaņā ar piemērojamiem starptautiskiem līgumiem vai citādā ceļā pusēm savstarpēji vienojoties. Gaidot konflikta noregulēšanos, iesaistītajām valstīm ir jāpieliek visas pūles, lai noslēgtu praktiskas dabas pagaidu vienošanās, kas neietekmētu jebkādas konflikta atrisināšanas procedūras galējo iznākumu.

6.16 Valstīm, atzīstot zivsaimniecības resursu milzīgo nozīmi no šīs nozares atkarīgo zivsaimnieku un zvejnieku acīs, ir jāveicina izpratne par atbildīgu zivsaimniecību caur izglītību un apmācību. Tām jānodrošina zvejnieku un zivsaimnieku iesaistīšana politikas formulēšanas un ieviešanas procesā, tostarp ar mērķi atvieglot Kodeksa ieviešanu.

6.17 Valstīm jāpanāk, lai zivsaimniecības aprīkojums un iekārtas, kā arī visas zivsaimniecības aktivitātes nodrošinātu nekaitīgus, veselīgus un taisnīgus dzīves un darba apstākļus un atbilstu atbilstošu organizāciju starptautiski pieņemtajiem standartiem.

6.18 Atzīstot sīkzvejniecības un sīkzivsaimniecības lielo ieguldījumu nodarbinātībā, ienākumu gūšanā un pārtikas nodrošinātībā, valstīm ir atbilstoši jāizstāv zvejnieku un zivsaimnieku tiesības, jo sevišķi attiecībā uz mazajām naturālajām zivsaimniecības formām un zvejas darbībām amatnieciskā līmenī, lai nodrošinātu neapdraudētu un taisnīgu iztiku, un, kur tas ir lietderīgi, pieeju tradicionālajiem zvejas rajoniem un resursiem ūdeņos attiecīgo valstu jurisdikcijā.

6.19 Valstīm ir jāuzskata akvakultūra, tostarp uz kultūru balstīta zivsaimniecība, par iespēju veicināt ieņēmumu un uztura dažādošanu. Šai procesā valstīm jānodrošina resursu atbilstīga izmantošana un līdz minimumam jāsamazina nelabvēlīga ietekme uz vidi un vietējām pašvaldībām.

---

7. ZIVSAIMNIECĪBAS PĀRVALDĪBA

Satura rādītājs

- 7.1. pants. Vispārīgi apsvērumi
- 7.2. pants. Pārvaldības mērķi
- 7.3. pants. Pārvaldības bāze un procedūras
- 7.4. pants. Datu vākšana un vadības konsultācijas
- 7.5. pants. Piesardzības pieeja
- 7.6. pants. Pārvaldības pasākumi
- 7.7. pants. Ieviešana
- 7.8. pants. Finanšu institūcijas

7.1. Vispārējie apsvērumi

7.1.1 Valstīm un visām zivsaimniecības pārvaldībā iesaistītām personām, pamatojoties uz atbilstošas juridiskās un institucionālās bāzes, ar attiecīgas politikas palīdzību ir jāpieņem zivsaimniecības resursu ilglaicīgas aizsardzības un ilgtspējīgas izmantošanas pasākumi. Aizsardzības un pārvaldības pasākumiem subreģionālā, reģionālā un nacionālā līmenī jābalstās uz vislabāko pieejamo zinātniskās informācijas un jānodrošina zivsaimniecības resursu ilglaicīgums tādos līmeņos, kas veicina to optimālas izmantošanas mērķa sasniegšanu un nodrošina pieejamību šiem resursiem šai un nākamajām paaudzēm; īstermiņa pasākumi nedrīkst apdraudēt šos mērķus.

7.1.2 Nacionālās jurisdikcijas jomās valstīm ir jācenšas identificēt atbilstošas likumīgi ieinteresētās puses zivju resursu pārvaldībā un izmantošanā un jārada iespējas sniegt tām konsultācijas, panākt sadarbību atbildīgas zivsaimniecības realizēšanā.

7.1.3 Tur, kur pārrobežu zivju krājumus, transzonāli migrējošos, tālu migrējošos un tāljūras zivju krājumus ekspluatē divas vai vairākas valstis, attiecīgās valstis, un, gadījumā ar transzonāli migrējošām zivīm, ieskaitot atbilstošās piekrastes valstis, sadarbojas, lai nodrošinātu šo

resursu efektīvu aizsardzību un pārvaldību. To, kur iespējams, nepieciešams panākt, izveidojot divpusējās, subreģionālās vai reģionālās organizācijas vai sistēmas.

7.1.4 Subreģionālai vai reģionālai zivsaimniecības pārvaldības organizācijai vai sistēmai ir jāietver valstu pārstāvji, kuru jurisdikcijās attiecīgie resursi ir sastopami, kā arī pārstāvji no valstīm, kuras ir reāli ieinteresētas zvejas iespējās ārpus savas valsts jurisdikcijas robežām. Tur, kur pastāv subreģionāla vai reģionāla zivsaimniecības pārvaldības organizācija un tai ir pilnvaras pieņemt aizsardzības un pārvaldības pasākumus, valstīm ir jāsadarbojas, iestājoties šādā organizācijā vai piedaloties sistēmā un aktīvi tajā darbojoties.

7.1.5 Valstij, kura nav subreģionālas vai reģionālas zivsaimniecības pārvaldības organizācijas locekle vai arī nepiedalās reģionāla vai subreģionāla līmeņa zivsaimniecības pārvaldības sistēmā, neskatoties uz to, ir jāsadarbojas atbilstoši starptautiskajiem līgumiem un starptautiskajām tiesībām atbilstošo zivsaimniecības resursu saglabāšanā un pārvaldībā, ievērojot šādu organizāciju vai sistēmu pieņemtos aizsardzības un pārvaldības pasākumus.

7.1.6 Atbilstošu valstisku vai nevalstisku ar zivsaimniecību saistītu organizāciju pārstāvjiem ir jānodrošina iespēja piedalīties subreģionāla un reģionāla līmeņa zivsaimniecības pārvaldības organizāciju vai sistēmu sanāksmēs kā novērotājiem, vai citādi saskaņā ar atbilstošās organizācijas vai sistēmas procedūrām. Šādiem pārstāvjiem ir jānodrošina savlaicīga pieeja šādu sanāksmju uzskaites dokumentiem un ziņojumiem atbilstoši procedurālajiem noteikumiem par šādu materiālu pieejamību.

7.1.7 Atbilstoši savai kompetencei un kapacitātei, valstīm ir jānodrošina efektīvi mehānismi zivsaimniecības uzraudzībai, monitoringam un kontrolei, lai panāktu atbilstību aizsardzības un pārvaldības pasākumiem, kā arī subreģionālo un reģionālo organizāciju un sistēmu pieņemtajiem pasākumiem.

7.1.8 Valstīm ir jāpieņem pasākumi, lai aizkavētu vai likvidētu pārmērīgu zvejas jaudu un jānodrošina, lai nozvejas intensitātes līmenis tiktu sabalansēts ar zivsaimniecības resursu ilgtspējīgu izmantošanu, tādā veidā nodrošinot aizsardzības un pārvaldības pasākumu efektivitāti.

7.1.9 Valstīm, subreģionālajām vai reģionālajām zivsaimniecības pārvaldības organizācijām un sistēmām ir jānodrošina zivsaimniecības pārvaldības mehānismu un ar tiem saistītā lēmumu pieņemšanas procesa caurskatāmība.

7.1.10 Valstīm un subreģionālajām vai reģionālajām zivsaimniecības pārvaldības organizācijām un sistēmām ir jāpublisko informācija par aizsardzības un pārvaldības pasākumiem, kā arī jānodrošina to likumu, normatīvo aktu un citu noteikumu izplatīšana, kuri reglamentē šo pasākumu ieviešanu. Šādu pasākumu pamats un mērķi ir jāizskaidro

resursu lietotājiem, lai atvieglotu pasākumu realizāciju un panāktu aktīvāku atbalstu to izpildē.

7.2 Pārvaldības mērķi

7.2.1 Atzīstot, ka zivsaimniecības resursu ilgtspējīga izmantošana ir aizsardzības un pārvaldības vissvarīgākais mērķis, valstīm un subreģionālajām vai reģionālajām zivsaimniecības pārvaldības organizācijām un sistēmām ir, cita starpā jāpieņem uz vislabāko pieejamo zinātnisko informāciju balstīti pasākumi, kas vērsti uz resursu saglabāšanu vai atjaunošanu līmenī, kas spēj nodrošināt maksimālu ievākumu saskaņā ar atbilstošiem vides un ekonomiskajiem faktoriem, ieskaitot jaunattīstības valstu specifiskās vajadzības.

7.2.2 Šādiem pasākumiem, cita starpā, jānodrošina:

- a. Izvairīšanās no pārmērīgas zvejas jaudas, tā lai krājumu ekspluatācija saglabātos ekonomiski dzīvotspējīgā līmenī;
- b. Ekonomiski apstākļi, kuros zivsaimniecības nozare veicina un praktizē atbildīgu zivsaimniecību;
- c. Zivsaimnieku interešu ievērošana, ieskaitot zivsaimniekus, kas darbojas sīkās zivsaimniecības, sīkzvejas un amatniecības līmenī.
- d. Ūdens dzīvotņu un ekosistēmu biodažādības aizsardzību un apdraudēto sugu aizsardzību;
- e. Noplicināto krājumu atveseļošanas vai, kur iespējams, atjaunošanas iespēja.;
- f. Cilvēka darbības izraisītas nelabvēlīgas ietekmes uz vidi novērtēšana, un, kur iespējams, izlabošana, un
- g. Piesārņojuma, atkritumu, zivju izgāšanas jūrā, zvejas ar nozaudētiem vai pamestiem rīkiem, nemērķa sugu zvejošanas un nelabvēlīgas ietekmes uz sugām, kas saistītas ar mērķa sugu vai atkarīgas no tās, samazināšana līdz minimumam, veicot pasākumus, kas līdz praktiski realizējamai robežai ietver selektīvu, videi nekaitīgu un ekonomiski izdevīgu zvejas rīku un metožu pielietošanu.

7.2.3 Valstīm ir jānovērtē vides faktoru ietekmi uz mērķa krājumiem un sugām, kuras pieder pie tās pašas ekosistēmas, vai arī ir saistītas ar mērķa krājumiem vai atkarīgas no tiem un jāapzinās visu ekosistēmā esošo populāciju savstarpējā mijiedarbība.

7.3 Pārvaldības bāze un procedūras

7.3.1 Lai darbotos efektīvi, zivsaimniecības pārvaldībai ir jāņem vērā visa krājumu vienība visā izplatības zonā un jāievēro tai pašā reģionā iepriekš pieņemtie un piemērotie pārvaldības pasākumi, bioloģiskā vienība, krājumu pārvietošana, kā arī citas krājumu bioloģiskās

īpašības. Jāizmanto viskvalitatīvākā pieejamā zinātniskā informācija, lai, cita starpā, noteiktu resursu izplatības zonu un to migrācijas zonu dzīves cikla laikā.

7.3.2 Lai aizsargātu un pārvaldītu pārrobežu zivju krājumus, transzonāli migrējošos krājumus, tālu migrējošos krājumus un tāljūras zivju krājumus visā to apjomā, atbilstošo valstu, vai subreģionālo un reģionālo zivsaimniecības pārvaldības organizāciju un sistēmu pasākumiem, kas vērsti uz šo krājumu aizsardzību un pārvaldību, jābūt savstarpēji saskaņotiem. Saskaņotība ir jāpanāk atbilstoši attiecīgo valstu tiesībām, kompetencei un interesēm.

7.3.3 Ilglaicīgie pārvaldības mērķi ir jāīsteno pārvaldības rīcībā, kas jānoformē kā zivsaimniecības pārvaldības plāns vai citā dokumentālā formā.

7.3.4 Valstīm, un, kur tas ir lietderīgi, subreģionālajām vai reģionālajām zivsaimniecības pārvaldības organizācijām vai sistēmām ir jāstiprina un jāveicina starptautiskā sadarbība un koordinācija visās lietās, kas saistītas ar zivsaimniecību, ieskaitot informācijas vākšanu un apmaiņu, zivsaimniecības zinātnisko pētniecību un attīstību.

7.3.5 Valstīm, kuras tiecas veikt jebkādas darbības, kas var ietekmēt kompetentas subreģionālas vai reģionālas zivsaimniecības pārvaldības organizācijas vai sistēmas veiktos zivsaimniecības aizsardzības un pārvaldības pasākumus caur kādu citu organizāciju, ir iepriekš, cik vien praktiski iespējams, jākonsultējas ar minēto zivsaimniecības organizāciju vai sistēmu un jāņem vērā tās viedokli.

7.4 Datu vākšana un pārvaldības konsultācijas

7.4.1 Apsverot saglabāšanas un pārvaldības pasākumu pieņemšanu, jāņem vērā viskvalitatīvākā pieejamā zinātniskā informācija, lai novērtētu zivsaimniecības resursu esošo stāvokli un ierosināto pasākumu iespējamo ietekmi uz krājumiem.

7.4.2 Jāveicina zinātniskā pētniecība zivsaimniecības aizsardzības un pārvaldības atbalstam, ieskaitot resursu, kā arī klimatisko, vides un sociāli ekonomisko faktoru ietekmes izpēti. Šādas pētniecības rezultāti ir jāizplata ieinteresētajām pusēm.

7.4.3 Jāveicina izpēte, kas nodrošina izpratni par alternatīvu uz zivsaimniecības racionalizāciju vērstu pārvaldības risinājumu izmaksām, ieguvumiem un ietekmi, jo sevišķi, par iespējām novērst pārmērīgu nozvejas jaudu un pārmērīgi augstus nozvejas intensitātes līmeņus.

7.4.4 Valstīm jānodrošina savlaicīga, pilnīga un ticama statistika par nozveju un zvejas intensitāti un tās uzturēšana saskaņā ar pieņemtajiem starptautiskajiem standartiem un praksi, kas būtu pietiekami sīki strukturēta pilnvērtīgas statistiskās analīzes veikšanai. Šādi dati ir regulāri jāatjaunina un jāverificē ar atbilstošas sistēmas palīdzību. Valstīm ir jāsavāc un jāizplata šie dati saskaņā ar jebkādam

spēkā esošām prasībām pret informācijas konfidencialitāti.

7.4.5 Lai nodrošinātu zivsaimniecības ilgtspējīgu pārvaldību un sasniegtu sociālos un ekonomiskos mērķus, nepieciešams iegūt atbilstošas zināšanas par sociālajiem, ekonomiskajiem un institucionālajiem faktoriem. To var paveikt ar datu vākšanas, analīzes un pētniecības palīdzību.

7.4.6 Valstīm starptautiski atzītā formātā ir jāuzkrāj zinātniskie dati zvejas un citās atbilstošās nozarēs par zivju krājumiem reģionālo vai subreģionālo zivsaimniecības pārvaldības organizāciju vai sistēmu pārziņā, un savlaicīgi jānodrošina tie organizācijai vai sistēmai. Gadījumos, kad krājumi ir sastopami vairāk kā vienas valsts jurisdikcijā un attiecībā uz tiem nepastāv šāda organizācija vai sistēma, attiecīgajām valstīm ir jāvienojas par sadarbības mehānismu attiecībā uz atbilstošo datu uzkrāšanu un apmaiņu.

7.4.7 Subreģionālajām vai reģionālajām zivsaimniecības pārvaldes organizācijām vai sistēmām ir jāuzkrāj dati un, saskaņā ar jebkādam spēkā esošām konfidencialitātes prasībām, laicīgi un savstarpēji pieņemamā formātā jānodod tie visām šo organizāciju dalībniecēm un citām ieinteresētajām pusēm atbilstoši iepriekš saskaņotām procedūrām.

7.5 Piesardzības pieeja

7.5.1 Lai aizsargātu dzīvus ūdens resursus un saglabātu ūdens vidi, valstīm plašā nozīmē ir jāievēro piesardzības principa pieeja to aizsardzībai, pārvaldībai un ekspluatācijai. Atbilstošas zinātniskas informācijas trūkumu nedrīkst izmantot par iemeslu aizsardzības vai pārvaldības pasākumu atlikšanai vai neveikšanai.

7.5.2 Pielietojot piesardzības principu, valstīm, cita starpā, ir jāņem vērā neskaidrības attiecībā uz krājumu izmēriem un produktivitāti, references punkti, krājumu stāvoklis attiecībā uz šiem references punktiem, zivju mirstības līmenis un izplatība, kā arī zvejas aktivitātes ietekme, ieskaitot zivju izgāšanu jūrā, uz nemērķa sugām, ar tām saistītajām un atkarīgajām sugām, kā arī uz vides un sociāli ekonomiskajiem apstākļiem.

7.5.3 Valstīm un subreģionālajām vai reģionālajām zivsaimniecības pārvaldības organizācijām, balstoties uz viskvalitatīvākās pieejamās zinātniskās informācijas, ir cita starpā jānosaka:

- a. Krājumiem specifiskos mērķa references punktus, un, tai pašā laikā, veicamās darbības gadījumos, kad tie tiek pārsniegti.
- b. Krājumiem specifiskos robežu references punktus un, tai pašā laikā, veicamās darbības gadījumos, kad tie tiek pārsniegti; kad notiek tuvošanās robežas references punktam, jāveic pasākumi, lai šie punkti netiktu pārsniegti.

7.5.4 Gadījumā ar jaunuzsāktu zveju vai pētniecisko zveju, valstīm cik vien ātri iespējams, jāpieņem piesardzīgas aizsardzības un pārvaldības pasākumus, ieskaitot, cita starpā, nozvejas normas un intensitātes normas. Šādiem pasākumiem jāpaliek spēkā, līdz kamēr tiek iegūti pietiekami dati, lai varētu novērtēt zvejas ietekmi uz krājumu ilglaicīgumu, uz kā balstīt attiecīgus aizsardzības un pārvaldības pasākumus. Minētajiem pasākumiem vajadzības gadījumā ir jāpalīdz zvejas pakāpeniskai attīstībai.

7.5.5 Ja kāda dabas parādība nopietni ietekmē dzīvo ūdens resursu stāvokli, valstīm steidzamības kārtā ir jāpieņem aizsardzības un pārvaldības pasākumi, lai nodrošinātu, ka zvejas aktivitāte nesaasina šo nelabvēlīgo ietekmi. Valstīm ir arī jāpieņem šādi steidzamības pasākumi tur, kur zvejas aktivitāte rada ievērojamu risku resursu ilglaicīgumam. Steidzamības kārtā pieņemtajiem pasākumiem ir jābūt īslaicīgiem un jābalstās uz viskvalitatīvāko pieejamo zinātnisko informāciju.

7.6 Pārvaldības pasākumi

7.6.1 Valstīm jānodrošina, lai pieļautās zvejas līmenis būtu saskaņots ar zvejas resursu statusu..

7.6.2 Saskaņā ar tāljūras starptautiskajām tiesībām vai, nacionālās jurisdikcijas zonās, atbilstoši nacionālajai likumdošanai, valstīm ir jāpieņem pasākumi, lai nepieļautu, ka kuģi zvejo bez atļaujas.

7.6.3 Tur, kur pastāv pārmērīga zvejas jauda, jāizveido mehānismi šīs jaudas samazināšanai līdz līmenim, kas saskaņots ar zvejas resursu ilgtspējīgu lietošanu, lai nodrošinātu, ka zvejā nodarbinātie strādā atbildīgu zivsaimniecību veicinošos apstākļos. Šādiem mehānismiem jāietver zvejas flošu jaudas uzraudzību.

7.6.4 Jāpārbauda visu esošo zvejas rīku, metožu un prakšu darbība un jāpieņem pasākumi, lai nodrošinātu, ka atbildīgai zvejai neatbilstošie zvejas rīki, metodes un prakses, pakāpeniski tiktu izņemti no apgrozības un aizvietoti ar pieņemamākām alternatīvām. Šajā procesā sevišķa uzmanība ir jāpievērš šo pasākumu ietekmei uz zvejnieku kopienām, ieskaitot to spēju ekspluatēt resursus.

7.6.5 Valstīm un zivsaimniecības pārvaldības organizācijām un sistēmām jāreglamentē zveja tādā veidā, lai izvairītos no konflikta riska starp zvejniekiem, kuri izmanto dažādus kuģus, rīkus un zvejas metodes.

7.6.6 Pieņemot lēmumu par zivsaimniecības resursu izmantošanu, aizsardzību un pārvaldību, vajadzības gadījumā, saskaņā ar nacionālo likumdošanu un normatīvajiem aktiem, pienācīga uzmanība jāveltī tradicionālajai praksei, pamatiedzīvotāju un no zvejas resursiem atkarīgo vietējo zvejniecības kopienu vajadzībām un interesēm.

7.6.7 Novērtējot alternatīvos aizsardzības un pārvaldības pasākumus, ir jāņem vērā to ekonomiskā rentabilitāte un sociālais iespaids.

7.6.8 Pastāvīgi jāpārskata aizsardzības un pārvaldības pasākumi un to iespējamā savstarpējās ietekme. Ja tas ir lietderīgi, jaunas informācijas gaismā šādi pasākumi ir jāpārvērtē un jāatceļ.

7.6.9 Valstīm ir jāpieņem atbilstoši pasākumi, lai līdz minimumam samazinātu atkritumus, zivju izgāšanu jūrā, zveju ar nozaudētiem vai pamestiem rīkiem, nemērķa sugu zveju un negatīvo ietekmi uz ar mērķa sugu saistītajām vai no tās atkarīgajām sugām, jo sevišķi apdraudētajām sugām. Kur tas ir lietderīgi, šādi pasākumi var ietvert ar zivju izmēriem, tikla acu izmēriem vai rīkiem, zivju izgāšanu jūrā, klusajām sezonām, kā arī izlases zvejai, jo sevišķi amatnieciskajai zvejai atvēlētajiem apvidiem un zonām saistītus tehniskos pasākumus. Ja tas ir lietderīgi, šādus pasākumus jāpiemēro zivju mazuļiem un nārstojošām zivīm. Valstīm un subreģionālajām vai reģionālajām zivsaimniecības pārvaldības organizācijām un sistēmām līdz praktiski izpildāmai robežai jāveicina selektīvu, videi nekaitīgu un rentablu zvejas metožu izmantošana.

7.6.10 Valstīm, subreģionālajām un reģionālajām zivsaimniecības pārvaldības organizācijām un sistēmām to attiecīgo pilnvaru robežās ir jāievieš pasākumi noplicinātu un noplicināšanas apdraudētu krājumu ilgtspējīgai atveseļošanai. Tām jāpieliek visas pūles, lai nodrošinātu atjaunošanu šādiem krājumiem un to vitāli svarīgām dzīvotnēm, kuras ir cietušas zvejas vai citu cilvēku aktivitāšu rezultātā.

7.7 Ieviešana

7.7.1 Valstīm jānodrošina, lai vajadzības gadījumā vietējā vai nacionālā līmenī tiktu izveidota efektīva likumdošanas un administratīvā sistēma zivsaimniecības resursu aizsardzībai un zvejas pārvaldībai.

7.7.2 Valstīm jānodrošina, lai likumi un normatīvie akti paredzētu adekvāti bargas un efektīvas sankcijas attiecībā uz pārkāpumiem, ieskaitot sankcijas, kas ietver atsacīšanos izsniegt zvejas atļauju, zvejas atļaujas anulēšanu vai tās darbības apturēšanu gadījumos, kad netiek ievēroti spēkā esošie aizsardzības un pārvaldības pasākumi.

7.7.3 Valstīm, saskaņā ar nacionālo likumdošanu, ir jāievieš efektīvs zivsaimniecības monitorings, uzraudzība un kontrole un tiesībaizsardzības pasākumi, ieskaitot, kur tas ir lietderīgi, novērošanas programmas, inspekcijas shēmas un zvejas kuģu monitoringa sistēmas. Subreģionālajām un reģionālajām zivsaimniecības pārvaldības organizācijām ir jāveicina, un, kur nepieciešams, arī jāievieš šādi pasākumi saskaņā ar iepriekš saskaņotām procedūrām.

7.7.4 Valstīm un subreģionālajām un reģionālajām zivsaimniecības pārvaldības organizācijām un sistēmām vajadzības gadījumā ir jāvienojas par savu aktivitāšu finansēšanas veidiem, cita starpā ievērojot, relatīvos ienākumus no zvejas un valstu atšķirīgās zvejas jaudas. Kur tas ir lietderīgi, šādām organizācijām un sistēmām ir jācenšas atgūt zivsaimniecības aizsardzībā, pārvaldībā un zinātniskajā pētniecībā ieguldītie līdzekļi.

7.7.5 Valstīm, kuras ir subreģionālo vai reģionālo zivsaimniecības pārvaldības organizāciju vai sistēmu locekles vai dalībnieces, ir jāievieš starptautiski saskaņotus šajās organizācijās vai sistēmās pieņemtus pasākumus, lai atturētu zvejojot kuģus, kuri nepeld zem šo organizāciju locekļu vai dalībnieču karoga un praktizē zveju, kas apdraud šo organizāciju un sistēmu noteikto aizsardzības un pārvaldības pasākumu efektivitāti.

7.8 Finanšu institūcijas

7.8.1 Neietekmējot atbilstošas starptautiskas vienošanās, valstis aicina bankas un finanšu institūcijas neizvirzīt noteikumu, ka par kredīta vai hipotēkas nosacījumu kļūst prasība, ka zvejas kuģiem vai palīgkuģiem jāpeld zem cita, nevis īpašuma beneficiāra valsts karoga, jo šāda prasība visticamāk varētu palielināt neatbilstības draudus starptautiskajiem aizsardzības un pārvaldības pasākumiem.

---

8 – ZVEJAS OPERĀCIJAS

- 8.1. pants Jebkuras valsts pienākumi
- 8.2. pants. Karogvalsts pienākumi
- 8.3. pants. Ostas valsts pienākumi
- 8.4. pants. Zvejas aktivitātes
- 8.5. pants. Zvejas rīku selektivitāte
- 8.6. pants. Enerģijas optimizācija
- 8.7. pants. Ūdens vides aizsardzība
- 8.8. pants. Atmosfēras aizsardzība
- 8.9. pants. Zvejas ostas un izkraušanas vietas
- 8.10 . pants. Struktūru un citu materiālu pamešana
- 8.11. pants. Mākslīgie rifi un zivju uzkrāšanas ierīces

8.1 Valstu pienākumi

8.1.1 Valstīm jānodrošina, lai ūdeņos to jurisdikcijā notiktu tikai šo valstu atļautas zvejas operācijas, pie tam atbildīgā veidā.

8.1.2 Valstīm jāveic un regulāri jāaktualizē uzskaitē attiecībā uz tajās izsniegtajām zvejas atļaujām.

8.1.3 Saskaņā ar atzītiem starptautiskiem standartiem un praksi, valstīm ir jāveic un regulāri jāaktualizē statistikas dati attiecībā uz visām šajās valstīs atļautajām zvejas operācijām.

8.1.4 Valstīm, saskaņā ar starptautiskajām tiesībām ir subreģionālo vai reģionālo zivsaimniecības pārvaldības organizāciju vai sistēmu ietvaros jāsadarbības monitoringa, kontroles, uzraudzības un tiesībaizsardzības sistēmu izveidē un atbilstošo pasākumu ieviešanā attiecībā uz zvejas

operācijām un ar tām saistītajām aktivitātēm ūdeņos ārpus to nacionālās jurisdikcijas.

8.1.5 Valstīm jānodrošina veselības un drošības standartu pieņemšana attiecībā uz visiem zvejas operācijās iesaistītajiem darbiniekiem. Minētajiem standartiem jāietver prasības, kas atbilst starptautiskos līgumos par darba drošību minētajām prasībām.

8.1.6 Valstīm individuāli, sadarbībā ar citām valstīm vai atbilstošām starptautiskām organizācijām ir jāveic pasākumi, kas vērsti uz zvejas operāciju integrāciju jūras meklēšanas un glābšanas sistēmās.

8.1.7 Caur izglītības un apmācības programmām valstīm ir jāveicina zvejnieku izglītība un prasme un, kur tas ir lietderīgi, jāceļ zvejnieku profesionālā kvalifikācija. Minētajām programmām ir jāatbilst starptautiski pieņemtajiem standartiem un vadlīnijām.

8.1.8 Kur tas ir lietderīgi, valstīm, saskaņā ar nacionālo likumdošanu, ir jāveic zvejnieku uzskaitē, kurai, cik vien iespējams, jāietver informācija par viņu darbu un kvalifikāciju, ieskaitot izglītības sertifikātus.

8.1.9 Valstīm jānodrošina, lai zvejas kuģu kapteiņiem un citām amatpersonām piemērojamie sodi ar zvejas kuģa vadību saistīta pārkāpuma gadījumā ietvertu nosacījumus, kas, cita starpā, pieļauj kapteiņa licences vai amatpersonas pilnvaru apturēšanu, anulēšanu vai atteikšanos tās izsniegt.

8.1.10 Valstīm ar atbilstošu starptautisku organizāciju palīdzību, ir ar izglītības un apmācības palīdzību jācenšas nodrošināt, lai visi zvejas operācijās iesaistītie saņemtu informāciju par šī Kodeksa vissvarīgākajiem noteikumiem, kā arī atbilstošu starptautisko konvenciju, vides un citiem standartiem, kas ir absolūti nepieciešami, lai nodrošinātu atbildīgas zivsaimniecības operācijas.

8.2 . Karogvalsts pienākumi

8.2.1 Karogvalstij ir jāveic uzskaitē zvejas kuģiem, kuriem atļauts peldēt zem attiecīgās valsts karoga un atļauts zvejot, uzrādot sīku informāciju par pašiem kuģiem, to piederību un zvejas atļaujām.

8.2.2 Karogvalstīm ir jānodrošina, lai zem to karogiem atļautu peldēt vienīgi kuģiem, kam izsniegta reģistrācijas apliecība un kompetentās iestādes atļāvušas veikt tāljūras zveju vai zveju citas valsts ūdeņos. Reģistrācijas apliecībai un zvejas atļaujai ir jābūt pieejamai uz kuģa.

8.2.3 Zvejas kuģiem, kam atļauts veikt tāljūras zveju vai zveju citas - no karogvalsts atšķirīgas valsts ūdeņos - jābūt marķētiem atbilstoši vienotām un starptautiski atzītām kuģu marķēšanas sistēmām, kā, piemēram, FAO Zvejas kuģu marķēšanas un identifikācijas specifikācijas un pamatnostādnes.

8.2.4 Zvejas rīkiem ir jābūt marķētiem atbilstoši nacionālajai likumdošanai, tā, lai varētu identificēt zvejas rīku īpašnieku. Zvejas rīku marķēšanas prasībām ir jāievēro vienotas un starptautiski atzītas rīku marķēšanas sistēmas.

8.2.5 Karogvalstīm ir jānodrošina atbilstība attiecīgām zvejas kuģu un zvejniķu drošības prasībām saskaņā ar starptautiskām konvencijām, starptautiski atzītiem prakses kodeksiem un brīvprātīgām vadlīnijām. Valstīm ir jāpieņem atbilstošas drošības prasības mazajiem zvejas kuģiem, uz kuriem neattiecas šādas starptautiskas konvencijas, prakses kodeksi un brīvprātīgi ievērojamas vadlīnijas.

8.2.6 Valstis, kuras nav parakstījušas Līgumu par Tālījūras zvejas kuģu atbilstības veicināšanu starptautiskajiem zvejas resursu aizsardzības un pārvaldības principiem, ir jāaicina iestāties šajā Līgumā un pieņemt likumus un normatīvos aktus atbilstoši šī Līguma prasībām.

8.2.7 Karogvalstīm ir jāpieņem tiesībaizsardzības pasākumi attiecībā uz zem to karogiem peldošajiem zvejas kuģiem, attiecībā uz kuriem ir konstatēti atbilstošo aizsardzības un pārvaldības pasākumu pārkāpumi, ieskaitot, kur tas ir lietderīgi, pielīdzinot šādus pārkāpumus nacionālajiem likumpārkāpumiem. Piemērojamiem sodiem ir jābūt samērojamiem, lai nodrošinātu atbilstību un atturētu no turpmākajiem pārkāpumiem un atsavinātu pārkāpējiem nelegālās darbībās iegūtos līdzekļus. Šādas sankcijas nopietnu pārkāpumu gadījumā var ietvert noteikumus zvejas atļaujas apturēšanai, atņemšanai vai atteikumam to izsniegt.

8.2.8 Karogvalstij ir jāveicina pieeja zvejas kuģu īpašnieku un fraktētāju apdrošināšanai. Zvejas kuģu īpašniekiem vai fraktētājiem jābūt pietiekami apdrošinātiem, lai aizsargātu komandu un tās intereses, aizsargātu trešo pušu intereses attiecībā uz prasībām atlīdzināt zaudējumus par kaitējumu, kā arī, lai aizsargātu savas intereses.

8.2.9 Karogvalstīm jānodrošina, lai kuģu komandu locekļi varētu repatriēties saskaņā ar 1987. gada „Jūrnieku Repatriācijas konvencijā (Atjaunināta), (No.166)” noteiktajiem principiem.

8.2.10 Ja ar zvejas kuģi vai personām uz tā notiek negadījums, karogvalsts pienākums ir sniegt sīkas ziņas par šo notikumu jebkurai valstij, no kuras nāk uz kuģa borta negadījumā iesaistītie pilsoņi. Kur tas ir lietderīgi, šāda informācija ir arī jāpaziņo Starptautiskajai Jūrniecības organizācijai.

8.3 Ostas valsts pienākumi

8.3.1 Ar nacionālajā likumdošanā nostiprinātu procedūru palīdzību un saskaņā ar starptautiskajām tiesībām, ieskaitot atbilstošus starptautiskus līgumus un pasākumus, ostas valstīm ir jāpieņem jebkādi nepieciešami pasākumi, lai sasniegtu šī Kodeksa mērķus un palīdzētu citām valstīm tos sasniegt, un sniegtu citām valstīm sīku informāciju attiecībā uz normām un pasākumiem, kas pieņemti šo mērķu sasniegšanai. Sperot šos soļus, ostas valsts nedrīkst ne formāli, ne faktiski diskriminēt citas valsts kuģus.

8.3.2 Ostas valstīm ir jāsniedz nepieciešamā palīdzība karogvalstīm saskaņā ar ostas valsts likumdošanu un starptautiskajām tiesību normām gadījumos, kad zvejas kuģis ir brīvprātīgi pietauvojis ostas

valsts ostā vai ārējo ūdeņu terminālā un kuģa karogvalsts lūdz ostas valstij palīdzību attiecībā uz neatbilstību subreģionālajiem, reģionālajiem vai vispārējiem aizsardzības un pārvaldības pasākumiem vai starptautiski atzītiem piesārņojuma novēršanas vai drošības standartiem, veselības vai nodarbinātības nosacījumiem uz zvejas kuģa borta.

8.4 Zvejas aktivitātes

8.4.1 Valstīm ir jānodrošina, lai zvejas aktivitātes tiktu veiktas pienācīgi ievērojot cilvēku drošību un Starptautiskās jūrniecības organizācijas Noteikumus par sadursmju uz jūras novēršanu, kā arī starptautiskās jūrniecības organizācijas prasības attiecībā uz jūras satiksmes organizēšanu, jūras vides aizsardzību un kaitējuma novēršanu zvejas rīkiem vai to pazaudēšanu.

8.4.2 Valstīm ir jāaizliedz zivju zvejošana ar dinamītu, indi un citiem salīdzinoši destruktīviem paņēmieniem.

8.4.3 Valstīm ir jāpieliek visas pūles, lai nodrošinātu dokumentācijas noformēšanu un vākšanu attiecībā uz zvejas aktivitātēm, paturēto lomu un ūdens dzīvnieku sugām, kas nav zivis un, attiecībā uz jūrā izgāztajām zivīm un informācijas uzkrāšanu zivju krājumu novērtēšanai, un tās sistemātisku nodošanu atbilstošo kompetento pārvaldības iestāžu rīcībā. Cik vien iespējams, valstīm ir jāizveido tādas programmas kā novērošanas un inspekcijas shēmas, lai nodrošinātu atbilstību spēkā esošajiem noteikumiem.

8.4.4 Ievērojot ekonomiskos apstākļus, valstīm ir jāveicina atbilstošu tehnoloģiju pieņemšana vislabākajai paturētā loma izmantošanai un rīcībai ar to.

8.4.5 Valstīm, piedaloties atbilstošām nozares grupām, ir jāveicina uz zivju izgāšanu jūrā samazināšanu vērstu tehnoloģiju izveide un ieviešana. Jānovērš zvejas rīku un paņēmienu izmantošana, kas noved pie zivju izgāšanas jūrā un jāveicina tādu rīku un paņēmienu pielietošana, kas palielina izglābušos zivju izdzīvošanas līmeni.

8.4.6 Valstīm ir jāsadarbības tehnoloģiju, materiālu un darbības metožu izveidē un ieviešanā, kas līdz minimumam samazinātu zvejas rīku pazaudēšanu un nozaudēto un pamesto zvejas rīku negatīvo ietekmi.

8.4.7 Valstīm ir jānodrošina, lai pirms jaunu zvejas rīku, metožu izmantošanas un aktivitāšu uzsākšanas komerciālā līmenī, tiktu veikts novērtējuma attiecībā uz potenciālo kaitējumu dzīvotnei.

8.4.8 Jāveicina zinātniskie pētījumi attiecībā uz zvejas rīku ietekmi uz vidi un sociālo sfēru, un, jo sevišķi, uz biodažādību un piekrastes zvejniecības kopienām.

8.5 Zvejas rīku selektivitāte

8.5.1 Valstīm ir jāpieprasa, lai zvejas rīki, metodes un prakse līdz praktiski sasniedzamai robežai būtu pietiekami selektīvi, lai līdz minimumam samazinātu gan jūrā izgāztās zivis, gan zivju, gan citu

jūras dzīvnieku nemērķa sugu zveju, ietekmi uz ar mērķa sugu saistītajām un no tās atkarīgajām sugām, kā arī lai atbilstošās likumdošanas normas netiktu tehniski apietas. Šajā sakarā zvejniekiem jāsadarbojas selektīvu zvejas rīku un metožu izveidē. Valstīm ir jānodrošina, lai visiem zvejniekiem tiktu piegādāta informācija par jaunajām tendencēm un prasībām.

8.5.2 Pieņemot likumprojektus un noteikumus, valstīm, lai uzlabotu zvejas rīku selektivitāti, ir jāņem vērā nozarē jau esošo selektīvo zvejas rīku, metožu un stratēģiju klāsts.

8.5.3 Valstīm un attiecīgajām institūcijām ir jāsadarbojas, izstrādājot standarta metodoloģijas zvejas rīku selektivitātes, zvejas metožu un stratēģiju izpētei.

8.5.4 Jāveicina starptautiska sadarbība attiecībā uz zvejas rīku selektivitātes, zvejas metožu un stratēģijas izpētes programmām, iegūto rezultātu izplatīšanu un tehnoloģijas pārņemšanu.

8.6 Enerģijas optimizācija

8.6.1 Valstīm ir jāveicina atbilstošu standartu un pamatnostādņu izveide, kas novestu pie enerģijas efektīvākas izmantošanas zivsaimniecības sektorā zvejas un pēczvejas aktivitāšu laikā.

8.6.2 Valstīm ir jāveicina tehnoloģijas pārņemšana attiecībā uz enerģijas patēriņa optimizāciju zivsaimniecības sektorā, un, jo sevišķi jāaicina zvejas kuģu īpašnieki, fraktētāji un vadītāji aprīkot kuģus ar enerģijas optimizācijas ierīcēm.

8.7 Ūdens vides aizsardzība

8.7.1 Balstoties uz 1973. gada Starptautiskās konvencijas par kuģu izraisītā piesārņojuma novēršanu, kas grozīta ar 1978. gada protokolu (MARPOL 73/78), valstīm ir jāpieņem un jāievieš attiecīgi likumi un noteikumi.

8.7.2 Zvejas kuģu īpašniekiem, fraktētājiem un vadītājiem ir jānodrošina, lai to kuģi būtu aprīkoti ar iekārtām atbilstoši MARPOL 73/78, un jāapsver atbilstošu kategoriju kuģu aprīkošana ar atkritumu kompaktēšanas vai dedzināšanas iekārtām, lai atbilstoši pārstrādātu kuģa normālas darbības laikā radušos atkritumus.

8.7.3 Normālas provīzijas iegādes laikā uz zvejas kuģiem zvejas kuģu īpašniekiem, fraktētājiem un vadītājiem ir līdz minimumam jāsamazina potenciālo atkritumu uzņemšana.

8.7.4 Zvejas kuģu komandai ir jāpārzina atbilstošās procedūras uz kuģa, lai nodrošinātu, ka atkritumu izgāšanas līmenis nepārsniegtu MARPOL 73/78 noteiktās prasības. Šādām procedūrām kā minimums, ir jāietver eļļaino atkritumu izgāšana un kuģa sadzīves atkritumu uzglabāšana un rīcība ar tiem.

8.8 Atmosfēras aizsardzība

8.8.1 Valstīm ir jāpieņem attiecīgus standartus un pamatnostādnes, kas ietvertu noteikumus attiecībā uz bīstamo vielu samazināšanu gāzes izmešos.

8.8.2 Zvejas kuģu īpašniekiem, fraktētājiem un vadītājiem ir jānodrošina savu kuģu aprīkošana ar iekārtām ozonu noplicinošo vielu izmešu samazināšanai. Atbildīgajiem komandu locekļiem ir jāpārzina kuģa mehānismu atbilstoša ekspluatācija un uzturēšana.

8.8.3 Kompetentajām iestādēm ir jāparedz pārejas vielu kā hlorfluorogļūdeņražu (CFCs) izmantošanas pakāpenisku izbeigšanu zvejas kuģu saldēšanas sistēmās un jānodrošina, lai kuģu būvniecības un zvejniecības nozares pārstāvji būtu informēti par šiem noteikumiem un ievērotu tos.

8.8.4 Zvejas kuģu īpašniekiem vai vadītājiem ir jāveic atbilstošas darbības zvejas kuģu aprīkošanai ar CFCs un HCFC alternatīviem dzesētājiem, kā arī haloniem alternatīvām vielām ugunsdzēsības ierīcēs.

8.8.5 Valstīm, kā arī zvejas kuģu īpašniekiem, fraktētājiem un zvejniekiem ir jāievēro CFCs, HCFCs un Halonu iznīcināšanas starptautiskajiem noteikumiem.

8.9 Zvejas kuģu ostas un izkraušanas vietas

8.9.1 Ostu un krastā izkraušanas vietu būvniecībā valstīm ir cita starpā jāņem vērā šādi nosacījumi:

- a. Zvejas kuģu drošu piestātņu, kā arī atbilstošu kuģu apkopes un apkalpošanas ietaišu zivju pārdevējiem un pircējiem nodrošināšana;
- b. Adevkātas saldūdens piegādes un sanitāro apstākļu nodrošināšana;
- c. Atbilstošas atkritumu iznīcināšanas sistēmas izveide, ieskaitot eļļu, eļļainos ūdeņus un zvejas rīkus;
- d. No zvejas aktivitātēm un ārējiem avotiem radušās piesārņojuma samazināšana līdz minimumam, un
- e. Pasākumu veikšana cīņai ar eroziju un sanesām.

8.9.2 Valstīm ir jāizveido institucionālās sistēmas ostu teritoriju izvēlei vai uzlabošanai, kas paredz konsultācijas par piekrastes apvidu pārvaldību atbildīgo iestāžu starpā.

8.10 Struktūru un citu materiālu izņemšana no apgrozības

8.10.1 Valstīm ir jānodrošina, lai tiktu ievērotas Starptautiskās jūrniecības organizācijas standarti un vadlīnijas nevajadzīgo atklātas jūras struktūru novākšanā. Valstīm ir jānodrošina, lai pirms kompetento

iestāžu lēmumu pieņemšanas par struktūru un citu materiālu pamešanu tiktu rīkotas konsultācijas ar kompetentajām zvejas iestādēm.

8.11 Mākslīgie rifi un zivju uzkrāšanas ierīces

8.11.1 Kur tas ir lietderīgi, valstīm ir jāizstrādā politika krājumu populācijas palielināšanai un zvejas iespēju veicināšanai, izmantojot mākslīgās struktūras jūras dibenā vai virs tā, vai arī uz ūdens virsmas, kas uzstādītas pienācīgi ievērojot navigācijas drošību. Jāveicina zinātniskā pētniecība par šādu struktūru izmantošanu, ieskaitot to ietekmi uz jūras ūdeņu dzīvajiem resursiem.

8.11.2 Valstīm ir jānodrošina, lai, izvēloties makslīgo rifu būves materiālus, kā arī izraugot šādu rifu ģeogrāfisko atrašanās vietu, tiktu ievēroti atbilstošu starptautisku dabas, vides un kuģošanas drošības konvenciju noteikumi.

8.11.3 Atbilstoši piekrastes apvidu pārvaldības plāniem, valstīm ir jāizveido mākslīgo rifu un zivju uzkrāšanas ierīču pārvaldes sistēmas. Minētajām pārvaldes sistēmām jāparedz minēto rifu un ierīču būvniecības atļaujas saņemšana un jāievēro zvejnieku, ieskaitot sīkzvejnieku, zvejnieku amatnieku un naturālās saimniecības zvejnieku intereses.

8.11.4 Valstīm ir jānodrošina iestāžu, kas atbildīgas par kartogrāfisko uzskaiti un navigācijas kartēm, kā arī atbilstošo vides aizsardzības iestāžu informēšana pirms mākslīgie rifi vai zivju uzkrāšanas ierīces tiek uzstādītas vai nojauktas.

---

9. AKVAKULTŪRAS ATTĪSTĪBA

Satura Rādītājs

- 9.1. pants. Akvakultūras atbilstīga attīstība valsts jurisdikcijā esošajās teritorijās
- 9.2. pants. Akvakultūras atbilstīga attīstība pārrobežu ūdeņu ekosistēmās
- 9.3. pants. Akvakultūras ģenētisko resursu izmantošana
- 9.4. pants. Atbildīga akvakultūra ražošanas līmenī

9.1 Akvakultūras, tostarp uz kultūru balstītas zivsaimniecības, atbildīga attīstība valsts jurisdikcijā esošās teritorijās

9.1.1 Valstīm ir jāizveido, jāuztur un jāattīsta atbilstoša juridiskā un administratīvā struktūra, kas sekmē atbildīgas akvakultūras attīstību.

9.1.2 Valstīm ir jāveicina akvakultūras atbildīga attīstība un organizēšana, ieskaitot iepriekšēju akvakultūras attīstības ietekmes uz ģenētisko

daudzveidību un ekosistēmas veselumu novērtēšanu, balstoties uz labāko pieejamo zinātnisko informāciju.

9.1.3 Valstīm būtu jāizstrādā un regulāri jāatjauno akvakultūras attīstības stratēģijas un plānus, kad pieprasīts, lai nodrošinātu, ka akvakultūras attīstība ir ekoloģiski noturīga, un lai pieļautu akvakultūras un citu aktivitāšu dalīto resursu racionālu izmantošanu.

9.1.4 Valstīm jānodrošina, lai akvakultūras attīstība negatīvi neietekmētu vietējo kopienu iztikas līdzekļus un šo kopienu piekļuvi zvejas vietām.

9.1.5 Valstīm jānodrošina efektīvas akvakultūrai raksturīgas procedūras, lai veiktu atbilstošu vides novērtēšanu un novērošanu ar nolūku samazināt līdz minimumam nelabvēlīgas ekoloģiskās izmaiņas un saistītas ekonomiskās un sociālās sekas, kuras izraisījusi ūdens iegūšana, zemes izmantošana, kaitīgo notekūdeņu izplūdes, medikamentu un ķīmikāliju izmantošana un citas akvakultūras aktivitātes.

9.2 Akvakultūras atbildīga attīstība, ieskaitot uz kultūru balstītu zivsaimniecību pārrobežu ūdens ekosistēmu robežās

9.2.1 Valstīm jāaizsargā pārrobežu ūdens ekosistēmas, atbalstot atbildīgas akvakultūras prakses to jurisdikcijā un sadarbojoties ilgtspējīgu akvakultūras prakšu veicināšanā.

9.2.2 Valstīm ar pienācīgu cieņu pret kaimiņvalstīm un starptautiskajām tiesībām jānodrošina atbildīgu akvakultūras aktivitāšu veidu izvēli, izvietojumu un organizēšanu, kas varētu ietekmēt pārrobežu ekosistēmas.

9.2.3 Valstīm jākonsultējas ar savām kaimiņvalstīm, kad atbilstoši, pirms neraksturīgu sugu ieviešanas pārrobežu ūdens ekosistēmās.

9.2.4 Valstīm jāizveido tādi atbilstoši mehānismi kā datu bāzes un informācijas tīkli, lai ievāktu, koplietotu un izplatītu datus, kas saistīti ar to akvakultūras aktivitātēm, lai sekmētu sadarbību, plānojot akvakultūras attīstību valsts, subreģionālā, reģionālā un globālā līmenī.

9.2.5 Valstīm jāsadarbojas atbilstošu mehānismu, kad nepieciešams, izveidē, lai novērotu akvakultūrā izmantoto resursu ietekmi.

9.3 Ūdens ģenētisko resursu izmantošana akvakultūrā, ieskaitot uz kultūru balstītā zivsaimniecībā

9.3.1 Valstīm ar atbilstošu organizāciju jāsaudzē ģenētiskā daudzveidība un jāsauglabā ūdens kopienu un ekosistēmu veselums. Sevišķi būtu jācenšas līdz minimumam samazināt kaitīgās sekas nevietējo sugu vai ģenētiski modificētu sugu ieviešanai, kuras tiek izmantotas akvakultūrā, ieskaitot uz kultūru balstītā zivsaimniecībā, ūdeņos, īpaši vietās, kur ir būtisks potenciāls šādu nevietējo sugu vai ģenētiski modificētu sugu izplatībai ūdeņos, kas ir citu valstu jurisdikcijā, kā arī ūdeņos, kas ir izcelsmes valsts jurisdikcijā. Kad vien iespējams, Valstīm būtu jāsekmē pasākumi, lai līdz minimumam samazinātu

izbēgušu audzēto zivju kaitīgu ģenētisko, slimību un citu ietekmi uz savvaļas fondiem.

9.3.2 Valstīm jāsadarbojas, izstrādājot, pieņemot un īstenojot starptautiskus prakšu un procedūru noteikumus ūdens organismu ieviešanai un pārvietošanai.

9.3.3 Lai līdz minimumam samazinātu slimību pārnesšanas un citu kaitīgu ietekmju uz savvaļas un kultivētajiem fondiem risku, Valstīm jāveicina atbilstošu prakšu pieņemšana vaislas fondu ģenētiskajai uzlabošanai, nevietējo sugu ieviešanai, un olu, kāpuru vai mazuļu, vaislas materiāla vai citu dzīvo materiālu ražošanai, pārdošanai un transportēšanai. Valstīm būtu jāatvieglo atbilstošu nacionālo noteikumu par praksēm un procedūrām šī rezultāta sasniegšanai sagatavošana un īstenošana.

9.3.4 Valstīm jāveicina atbilstošu procedūru izmantošana vaislas fondu atlasei un olu, kūniņu un mazuļu ražošanai.

9.3.5 Kur tas ir lietderīgi, Valstīm jāveicina izpēte un, kad iespējams, kultūras tehniku attīstība apdraudētajām sugām, lai aizsargātu, atjaunotu un vairotu to fondus, ņemot vērā svarīgo nepieciešamību saglabāt apdraudēto sugu ģenētisko daudzveidību.

9.4 Atbildīga akvakultūra ražošanas līmenī

9.4.1 Valstīm jāveicina atbildīgas akvakultūras prakses, lai atbalstītu lauku kopienas, ražotājorganizācijas un zivaudzētājus.

9.4.2 Valstīm jāveicina zivaudzētāju un to kopienu dalība atbildīgas akvakultūras organizēšanas prakšu attīstīšanā.

9.4.3 Valstīm jāveicina centieni, kas uzlabo piemērotas barības, barības piedevu un mākslīgo mēslu, tostarp kūtsmēslu, izvēli un izmantošanu.

9.4.4 Valstīm jāveicina efektīvas saimniecību un zivju veselības menedžmenta prakses, dodot priekšroku higiēniskiem pasākumiem un vakcīnām. Būtu jānodrošina droša, efektīva un minimāla terapeitisko līdzekļu, hormonu un medikamentu, antibiotiku un citu slimības kontrolējošu ķīmikāliju lietošana.

9.4.5 Valstīm jāregulē cilvēka veselībai un videi kaitīgu ķīmisku resursu izmantošana akvakultūrā.

9.4.6 Valstīm jāpieprasa, lai atbrīvošanās no tādiem atkritumiem kā subprodukti, dūņas, mirušās vai saslimušās zivis, veterināro medikamentu pārpalikumi un citi kaitīgie ķīmiskie resursi nerada briesmas cilvēka veselībai vai videi.

9.4.7 Valstīm jānodrošina akvakultūras produktu pārtikas drošība un jāveicina centieni saglabāt produktu kvalitāti un uzlabot to vērtību ar īpašu rūpību pirms šo produktu iegūšanas un apstrādes ieguves vietā un šo procesu laikā un šo produktu saglabāšanā un transportēšanā.

10. PANTS – ZVEJAS INTEGRĀCIJA PIEKRASTES APVIDU PĀRVALDĪBĀ

Satura rādītājs

- 10.1. pants Institucionālais pamats
- 10.2. pants. Politikas pasākumi
- 10.3. pants. Reģionālā sadarbība
- 10.4. pants. Piekrastes apvidu pārvaldības realizācija

10.1 Institucionālais pamats

10.1.1 Valstīm ir jānodrošina atbilstošas politikas, juridiskā un institucionālā pamata izveide ar mērķi sasniegt resursu ilgtspējīgu un integrētu izmantojumu, ievērojot piekrastes ekosistēmu trauslumu, to dabas resursu galīgo raksturu un piekrastes kopienu vajadzības.

10.1.2 Ņemot vērā piekrastes apvidu daudzveidīgo pielietojumu, valstīm ir jānodrošina, lai lēmumu pieņemšanas procesā tiktu ņemts vērā zvejas sektora un zvejniecības kopienu viedoklis, un tās tiktu iesaistītas piekrastes apvidu teritoriālās plānošanas un attīstības aktivitātēs.

10.1.3 Kur tas ir lietderīgi, valstīm ir jāizveido institucionālās un juridiskās sistēmas, lai noteiktu piekrastes resursu iespējamo pielietojumu un pārvaldītu pieeju tiem, ievērojot piekrastes zvejniecības kopienu intereses un to tradicionālo praksi, ciktāl tas nav pretrunā ar ilgtspējīgu attīstību.

10.1.4 Valstīm ir jāatvieglo zvejas prakses ieviešanu, kas dod iespēju izvairīties no konfliktiem zivju resursu lietotāju vidū, kā arī starp zivju resursu lietotājiem un citiem piekrastes apvidu izmantotājiem.

10.1.5 Valstīm ir jāveicina atbilstoša administratīva līmeņa procedūru un mehānismu izveide konfliktu noregulēšanai zivsaimniecības sektorā, kā arī starp zivsaimniecības resursu lietotājiem un citiem piekrastes rajonu izmantotājiem.

10.2 Stratēģijas pasākumi

10.2.1 Valstīm ir jāpanāk, lai sabiedrība apzinātos nepieciešamību aizsargāt un pārvaldīt piekrastes resursus, kā arī visu ieinteresēto pušu dalība pārvaldības procesā.

10.2.2 Lai atbalstītu lēmumu pieņemšanu attiecībā uz piekrastes resursu sadali un izmantošanu, valstīm ir jāveicina attiecīgās piekrastes vērtības apzināšana, pienācīgi novērtējot ekonomiskos, sociālos un kultūras faktoros.

10.2.3 Nosakot piekrastes apvidu pārvaldības stratēģiju, valstīm ir pienācīgi jāievēro ar tiem saistītais risks un neskaidrības.

10.2.4 Valstīm, atbilstoši savai kapacitātei, ir jāveicina piekrastes vides monitoringa sistēmas izveide kā piekrastes apvidu uzraudzības procesa sastāvdaļa, izmantojot fizikālos, ķīmiskos, bioloģiskos, ekonomiskos un sociālos parametrus.

10.2.5 Valstīm ir jāveicina multidisciplinārie zinātniskie pētījumi piekrastes apvidu pārvaldības atbalstam, jo sevišķi, attiecībā uz vides, bioloģiskajiem, ekonomiskajiem, sociālajiem, juridiskajiem un institucionālajiem aspektiem.

10.3 Reģionālā sadarbība

10.3.1 Valstīm ar piekrastes apvidiem kaimiņos ir jāsadarbojas savā starpā, lai atvieglotu piekrastes resursu ilgtspējīgu izmantošanu un vides aizsardzību.

10.3.2 Aktivitāšu gadījumā, kas varētu izraisīt nelabvēlīgu pārrobežu ietekmi uz piekrastes apvidiem, valstīm ir:

- a. Jānodrošina laicīga informācija un, ja iespējams, apsteidzošs ziņojums potenciāli skartajām valstīm, un
- b. Cik ātri vien iespējams, jāuzsāk konsultācijas ar attiecīgajām valstīm.

10.3.3 Valstīm ir jāsadarbojas subreģionālā un reģionālā līmenī, lai uzlabotu piekrastes apvidu pārvaldību.

10.4 Pārvaldības realizācija

10.4.1 Valstīm ir jāizveido sadarbības un koordinācijas mehānismi starp attiecīgajām piekrastes apvidu plānošanā, attīstībā un aizsardzībā iesaistītajām nacionālajām iestādēm.

10.4.2 Valstīm ir jānodrošina, lai par zivsaimniecības sektoru un piekrastes apvidu pārvaldību atbildīgo iestāžu rīcībā būtu atbilstoša tehniskā infrastruktūra un finanšu resursi.

---

11. PĒCZVEJAS PRAKSE UN TIRDZNIECĪBA

Satura rādītājs

- [11.1. pants Atbildīga zivju izmantošana](#)

- 11.2. pants Atbildīga starptautiskā tirdzniecība
- 11.3. pants. Zivju tirdzniecības likumi un noteikumi

11.1 Atbildīga zivju izmantošana

11.1.1 Valstīm ir jāpieņem atbilstoši pasākumi, lai garantētu patērētāju tiesības saņemt nekaitīgas un veselīgas zivis un zivju produktus.

11.1.2 Valstīm ir jāizveido un jāuztur efektīvas nacionālās drošības un kvalitātes garantēšanas sistēmas patērētāju veselības aizsardzībai un krāpnieciskas tirdzniecības novēršanai.

11.1.3 Valstīm ir jānosaka minimālie drošības un kvalitātes garantijas standarti un jānodrošina šo standartu efektīva piemērošana visā nozarē. Jāveicina FAO/WHO Codex Alimentarius komisijā saskaņoto un citu atbilstošu organizāciju vai sistēmu kvalitātes standartu ieviešana.

11.1.4 Vajadzības gadījumā, valstīm ir jāsadarbojas, lai sasniegtu nacionālo sanitāro pasākumu vai sertifikācijas programmu harmonizāciju un izpētītu iespējas savstarpēji atzīt kontroles un sertifikācijas aģentūru izveidei.

11.1.5 Formulējot nacionālo zivsaimniecības resursu ilgtspējīgas attīstības un izmantošanas nacionālo stratēģiju, valstīm ir jāveltī pienācīga uzmanība pēczvejas darbību sektora ekonomiskajai un sociālajai lomai.

11.1.6 Valstīm un atbilstošām organizācijām ir jāsponsorē zinātniskā pētniecība zivju pārstrādes tehnoloģijās un kvalitātes nodrošināšanā un jāatbalsta projekti, kas vērsti uz pēczvejas rīcības ar zivīm uzlabošanu, ņemot vērā šādu projektu ekonomiskos, sociālos, vides un uztura aspektus.

11.1.7 Valstīm, atzīstot dažādu ražošanas metožu pastāvēšanu, caur sadarbību un dažādu tehnoloģiju izveides un pārņemšanas atvieglošanu, jānodrošina videi nekaitīgu pārstrādes, transportēšanas un uzglabāšanas metožu izmantošana.

11.1.8 Valstīm ir jāveicina, lai zivju pārstrādē, izplatīšanā un tirdzniecībā iesaistītās puses:

- a. Samazinātu pēczvejas zudumus un atkritumus;
- b. Uzlabotu piezvejas izmantošanu, lai tā atbilstu atbildīgas zvejas pārvaldības praksei, un
- c. Izmantotu resursus, jo sevišķi ūdeni, enerģiju un koksni videi nekaitīgā veidā.

11.1.9 Valstīm ir jāveicina zivju izmantošana patēriņam cilvēku uzturā un zivju patēriņš jebkurā citā piemērotā veidā.

11.1.10 Valstīm ir jāsadarbojas, lai atvieglotu pievienotās vērtības produktu ražošanu jaunattīstības valstīs.

11.1.11 Valstīm ir jānodrošina, lai starptautiskā un vietējā tirdzniecība ar zivīm un zivsaimniecības produktiem būtu atbilstoša saprātīgas pārvaldības un aizsardzības praksei, uzlabojot tirgoto zivju un zivsaimniecības produktu izcelsmes identifikāciju.

11.1.12 Neradot tirgus situācijas izkropļojumus, valstīm ir jānodrošina, lai izstrādājot ar zivsaimniecību saistītos likumus, noteikumus un stratēģijas, tiktu ievērtēti pēczvejas aktivitāšu vides aspekti.

11.2 Atbildīga starptautiskā tirdzniecība

11.2.1 Šī Kodeksa noteikumi ir jāizprot un jāpielieto saskaņā ar Pasaules Tirdzniecības organizācijas (PTO) Nolīguma noteiktajiem principiem, tiesībām un pienākumiem.

11.2.2 Starptautiskā tirdzniecība ar zivīm un zivju produktiem nedrīkst apdraudēt zivsaimniecības ilgtspējīgu attīstību un dzīvo ūdens resursu atbildīgu izmantošanu.

11.2.3 Valstīm ir jānodrošina, lai zivju un zivju produkcijas starptautisko tirdzniecību ietekmējošie pasākumi būtu caurskatāmi, un, kur tas ir lietderīgi, balstīti uz zinātniskiem pierādījumiem un saskaņā ar starptautiski atzītiem noteikumiem.

11.2.4 Valstu pieņemtie, uz cilvēka dzīvības vai veselības aizsardzību, patērētāju un vides aizsardzību vērstie zivju tirdzniecības pasākumi nedrīkst būt diskriminējoši un tiem jābūt saskaņā ar starptautiski pieņemtiem principiem, jo sevišķi Nolīguma par sanitāro un fitosanitāro pasākumu piemērošanu un PTO Līguma par tehniskajām barjerām tirdzniecībā principiem, tiesībām un pienākumiem.

11.2.5 Valstīm ir jāturpina liberalizēt zivju un zivju produktu tirdzniecību un, saskaņā ar PTO Nolīguma principiem, tiesībām un pienākumiem, novērst tirdzniecības barjeras un izkropļojumus kā nodevas, kvotas un ārpustarifu barjeras.

11.2.6 Valstis nedrīkst nevajadzīgi radīt tiešas vai netiešas tirdzniecības barjeras, kas ierobežo patērētāju izvēles tiesības attiecībā uz piegādātāju, vai ierobežo pieeju tirgum.

11.2.7 Valstis nedrīkst sasaistīt pieeju resursiem ar pieeju tirgum. Šis princips neaizkavē noslēgt zvejas līgumus starp valstīm, kas paredz noteikumus attiecībā uz pieeju resursiem, tirdzniecību un pieeju tirgum,

tehnoloģijas pārņemšanu, zinātnisko pētniecību, apmācību un citus atbilstošus elementus.

11.2.8 Valstis nedrīkst saistīt pieeju tirgum ar specifiskas tehnoloģijas iegādi vai citu produktu tirdzniecību.

11.2.9 Valstīm ir jāsadarbojas atbilstības panākšanā atbilstošiem starptautiskiem nolīgumiem attiecībā uz tirdzniecību ar apdraudētām sugām.

11.2.10 Gadījumos, kur importējošai vai eksportējošai valstij var rasties vides kaitējuma risks, valstīm ir jāizstrādā starptautiski līgumi attiecībā uz tirdzniecību ar dzīvniekiem eksemplāriem.

11.2.11 Valstīm ir jāsadarbojas, lai veicinātu atbilstību attiecīgiem zivju, zivju produktu starptautiskās tirdzniecības un dzīvo ūdens resursu aizsardzības standartiem un efektīvi ieviestu šos standartus praksē.

11.2.12 Valstis nedrīkst apdraudēt dzīvo ūdens resursu aizsardzības standartus ar nolūku panākt tirdzniecības vai investīciju ieguvumus.

11.2.13 Valstīm ir jāsadarbojas, lai izveidotu starptautiski pieņemamus noteikumus vai standartus tirdzniecībai ar zivīm un zivju produktiem saskaņā ar PTO Nolīguma principiem, tiesībām un pienākumiem.

11.2.14 Valstīm ir savstarpēji jāsadarbojas un aktīvi jāpiedalās atbilstošos reģionālos un daudzpusējos forumos kā PTO, lai nodrošinātu atbilstīgu, nediskriminējošu tirdzniecību ar zivīm un zivsaimniecības produktiem, kā arī panāktu atbilstību starptautiski saskaņotiem zivsaimniecības aizsardzības pasākumiem.

11.2.15 Valstīm, palīdzības aģentūrām, starptautiskās attīstības bankām un citām atbilstošām starptautiskām organizācijām ir jānodrošina, lai to ar starptautisko zivju tirdzniecību un eksportu saistītā prakse neizraisītu vides degradāciju vai nelabvēlīgu efektu uz to cilvēku tiesībām un vajadzībām pēc uztura, kuru veselība un labklājība ir atkarīga no zivīm un kuri nevar piekļūt citiem salīdzināmiem pārtikas avotiem vai nespēj tādus atļauties.

11.3 Zivju tirdzniecības likumi un noteikumi

11.3.1 Zivju un zivsaimniecības produktu tirdzniecībai piemērojamiem likumiem, noteikumiem un administratīvajām procedūrām ir jābūt, cik vien iespējams, vienkāršām, saprotamām un, kur tas ir lietderīgi, balstītām uz zinātniskiem pierādījumiem.

11.3.2 Valstīm, saskaņā ar to nacionālajiem likumiem, ir jāatvieglo atbilstošas konsultāciju iespējas ar nozari, vides aizsardzības un patērētāju grupām un to piedalīšanās ar zivju un zivsaimniecības

produktu tirdzniecību saistīto likumu un noteikumu izstrādē un ieviešanā.

11.3.3 Valstīm ir jāvienkāršo spēkā esošie likumi, noteikumi un administratīvās procedūras attiecībā uz tirdzniecību ar zivīm un zivsaimniecības produktiem neapdraudot to efektivitāti.

11.3.4 Valstij, ieviešot izmaiņas likumdošanas prasībās, kas skar tirdzniecību ar zivīm un zivsaimniecības produktiem ar citām valstīm, ir jādod šīm valstīm pietiekama informācija un laiks, lai attiecīgās valstis un ražotāji varētu ieviest nepieciešamās izmaiņas savos procesos un procedūrās. Šajā sakarībā ir vēlams vienoties ar attiecīgajām valstīm par izmaiņu ieviešanas laika grafiku. Jāapsver jaunattīstības valstu lūgumi piešķirt pagaidu izņēmuma statusu attiecībā uz šādām izmaiņām.

11.3.5 Valstīm ir periodiski jāpārskata starptautiskajai tirdzniecībai ar zivīm un zivsaimniecības produktiem piemērojamie likumi un noteikumi, lai noteiktu, vai apstākļi, kas ir pamatā šo likumu vai noteikumu ieviešanai, vēl joprojām turpina eksistēt.

11.3.6 Cik vien iespējams, valstīm ir jāharmonizē starptautiskajai tirdzniecībai ar zivīm un zivsaimniecības produktiem piemērojamie standarti saskaņā ar atbilstošiem starptautiski atzītiem noteikumiem.

11.3.7 Ar atbilstošu nacionālu iestāžu un starptautisku organizāciju palīdzību valstīm ir jāvēl, jāizplata un jāapmainās ar aktuālu, precīzu un korektu statistisku informāciju par starptautisko tirdzniecību ar zivīm un zivsaimniecības produktiem.

11.3.8 Valstīm ir nekavējoties jāinformē ieinteresētās valstis, PTO un citas atbilstošas starptautiskas organizācijas par likumu, noteikumu vai administratīvo procedūru izstrādi attiecībā uz tirdzniecību ar zivīm un zivsaimniecības produktiem un to attiecīgajiem grozījumiem.

---

12. ZIVSAIMNIECĪBAS ZINĀTNISKĀ PĒTNIECĪBA

Satura rādītājs

12.1 Valstīm ir jāatzīst, ka atbildīga zivsaimniecība prasa pieejamību atbilstošai zinātniskās pētniecības bāzei, lai atbalstītu zivsaimniecības pārvaldītājus un citas ieinteresētās puses lēmumu pieņemšanā. Tādēļ valstīm ir jānodrošina atbilstošas zinātniskās pētniecības veikšana attiecībā uz visiem zivsaimniecības aspektiem, ieskaitot bioloģiju, ekoloģiju, tehnoloģiju, vides zinātni, ekonomiku, sociālās zinātnes, akvakultūru un uztura zinātni. Valstīm ir jānodrošina pieejas iespējas zinātniski pētnieciskajai bāzei un atbilstoša apmācība, personāla komplektēšana un institūciju izveide, lai veiktu zinātnisko pētniecību, ņemot vērā jaunattīstības valstu specifiskās vajadzības.

12.2 Valstīm ir jāizveido atbilstoša institucionālā sistēma nepieciešamo

lietišķo pētījumu noteikšanai un šīs sistēmas pareiza izmantošana.

12.3 Valstīm ir jānodrošina pētniecībā iegūto datu analīze, veikto analīžu publiskošana saskaņā ar atbilstošajām konfidencialitātes prasībām un šo datu laicīga un izplatīšana viegli saprotamā formā ar mērķi nodrošināt viskvalitatīvākos zinātniskos pierādījumus kā ieguldījumu zivsaimniecības aizsardzībā, pārvaldībā un attīstībā. Ja atbilstošas zinātniskas informācijas nav, pēc iespējas ātrāk jāierosina veikt zinātniskos pētījumus.

12.4 Valstīm ir jāvāc ticamus un precīzus datus, kas nepieciešami zivsaimniecības un ekosistēmas statusa novērtēšanai, ieskaitot datus par piezveju, zivju izgāšanu un atkritumiem. Kur tas ir lietderīgi, šie dati laicīgi un atbilstošā gatavības pakāpē ir jānodrošina atbilstošajām valstīm un subreģionālajām, reģionālajām vai vispasaules zivsaimniecības organizācijām.

12.5 Valstīm ir jāspēj uzraudzīt un novērtēt savā jurisdikcijā esošo zivju krājumu stāvokli, ieskaitot zvejas, piesārņojuma vai dzīvotnes izmaiņu radītā spiediena efektu.

12.6 Valstīm ir jāatbalsta un jāstiprina nacionālās zinātniskās pētniecības spējas panākt atbilstību atzītiem zinātniskiem standartiem.

12.7 Valstīm, sadarbībā ar attiecīgām starptautiskām organizācijām, ir jāveicina zinātniskā pētniecība, lai nodrošinātu zivsaimniecības resursu optimālu izmantošanu un stimulētu nepieciešamo izpēti nacionālās stratēģijas atbalstam attiecībā uz zivju lietošanu pārtikā.

12.8 Valstīm ir jāveic pētījumi un jāuzrauga pārtikas piegāde no ūdeņu resursiem un vides, no kuras tie tiek iegūti un jānodrošina nelabvēlīgu efektu novēršana patērētāju veselībai. Izpētes dati par šo tēmu ir jāpubliko.

12.9 Valstīm ir jānodrošina adekvāta zivsaimniecības ekonomisko, sociālo, tirdzniecības un institucionālo aspektu izpēte un iegūto datu pastāvīga izmantošana analīzei un stratēģijas formulēšanai.

12.10 Valstīm ir jāveic izpēte attiecībā uz zvejas rīku selektivitāti, zvejas rīku vides ietekmi uz mērķa sugām un mērķa sugu un ar tām saistīto sugu uzvedību atkarībā no minētajiem zvejas rīkiem, lai gūtu atbalstu vadības lēmumu pieņemšanai un līdz minimumam samazinātu neizmantoto lomu, kā arī aizsargātu ekosistēmu biodažādību un ūdens dzīvotni.

12.11 Valstīm ir jānodrošina, lai pirms jaunu zvejas rīku saimnieciskas ieviešanas, tiktu veikta zinātniska izpēte attiecībā uz to ietekmi uz zveju un ekosistēmu, kur tās tiks pielietotas. Jāveic šādu jaunu rīku ietekmes uzraudzība.

12.12 Valstīm ir jāpēta un jādokumentē tradicionālās zināšanas par zvejniecību un tās tehnoloģijas, it īpaši sīkzvejniecībai raksturīgās tehnoloģijas, lai novērtētu to pielietošanas iespējas ilgtspējīgā zivsaimniecības aizsardzībā, pārvaldībā un attīstībā.

12.13 Valstīm ir jāveicina zinātnisko rezultātu izmantošana par bāzi pārvaldības mērķu, atskaites punktu nospraušanai un izpildes kritēriju noteikšanai, kā arī adekvātas sasaistes nodrošināšanai starp lietišķo zinātnisko pētniecību un zivsaimniecības pārvaldību.

12.14 Valstīm, kas realizē zinātniski pētnieciskās aktivitātes citas valsts ūdeņos ir jānodrošina savu kuģu atbilstība šīs valsts un starptautiskajiem likumiem un noteikumiem.

12.15 Valstīm ir jāveicina vienotu pamatnostādņu pieņemšana attiecībā uz zivsaimniecības pētniecību tāljas apstākļos.

12.16 Kur tas ir lietderīgi, valstīm ir jāatbalsta mehānismu izveide, ieskaitot, cita starpā vienotu pamatnostādņu pieņemšanu, lai atvieglotu subreģionālā un reģionālā līmeņa zinātnisko pētniecību un jāveicina šo pētījumu rezultātu apmaiņa starp reģioniem.

12.17 Valstīm patstāvīgi vai ar atbilstošu starptautisku organizāciju atbalstu ir jāizstrādā tehniskās un pētnieciskās sadarbības programmas, lai uzlabotu izpratni par pārrobežu ūdens resursu bioloģiju, vidu un stāvokli.

12.18 Valstīm un attiecīgām starptautiskām organizācijām ir jāveicina jaunattīstības valstu zinātniskās pētniecības spēja, cita starpā datu vākšanas un analīzes, informācijas, zinātnes un tehnoloģijas, kā arī cilvēkresursu attīstības un pētniecības infrastruktūras nodrošināšanas jomās, lai šīs valstis spētu ņemt pilnvērtīgu daļību dzīvo ūdens resursu aizsardzībā, pārvaldībā un ilgtspējīgā izmantošanā.

12.19 Kompetentām starptautiskām organizācijām, kur tas ir lietderīgi, ir jāsniedz valstīm zinātniskais un tehniskais atbalsts pēc šo valstu lūguma, kā arī gadījumā, ja tās ir iesaistītas zinātniskos pētījumos, kas vērsti uz krājumu novērtēšanu vietās, kur iepriekš nav zvejots vai arī ir ļoti nedaudz zvejots.

12.20 Atbilstošām starptautiskām tehniskajām un finanšu organizācijām pēc lūguma ir jāatbalsta valstu zinātniski pētnieciskie centri, veltot īpašu uzmanību jaunattīstības valstīm, jo sevišķi vismazāk attīstītajām un jaunattīstības valstīm, kas atrodas uz mazām saliņām.

---

1. pielikums

Satura rādītājs

KODEKSA IZCELSMES UN IZSTRĀDES PAMATS

1. Šis pielikums apraksta Kodeksa izstrādes un apspriešanas procesu, kā rezultātā Kodekss tika iesniegts apstiprināšanai FAO divdesmit astotajā konferencē. Šī nodaļa ir paredzēta kā atsauce par Kodeksa rašanos un izstrādi ar nodomu atspoguļot tā izraisīto interesi un visu izstrādē iesaistīto pušu gatavību panākt kompromisu, lai pieņemtu šo dokumentu. Cerams, ka tas stiprinās apņemšanos Kodeksu ievērot.

2. Jau ilgu laiku dažādos starptautiskos forumos izskanēja bažas attiecībā uz svarīgu zivju krājumu pārmērīgas ekspluatācijas nepārprotamām pazīmēm, kaitējumu ekosistēmai, ekonomiskajiem zaudējumiem un jautājumiem, kas ietekmē tirdzniecību ar zivīm. Visas šīs problēmas apdraudēja zivsaimniecības ilgtermiņa noturību, un, savukārt, nodarīja kaitējumu zivsaimniecības ieguldījumam pārtikas piegādē. Apspriežot vispasaules zivsaimniecības patreizējo stāvokli un perspektīvas, 1991. gada marta FAO Zivsaimniecības Komitejas (COFI) deviņpadsmitā sesija iesniedza FAO priekšlikumu noformulēt atbildīgas zivsaimniecības koncepciju un šai sakarā izstrādāt Rīcības Kodeksu.

3. Vēlāk, 1992. gada maijā Meksikas valdība sadarbībā ar FAO organizēja Kankunā Atbildīgas zivsaimniecības starptautisko konferenci. Kankunas deklarācija pilnvaroja konferenci tālāk izstrādāt atbildīgas zivsaimniecības koncepciju, uzsverot, ka „šī koncepcija paredz zivsaimniecības resursu ilgtspējīgu izmantošanu saskaņā ar vidi; tādas zvejas un akvakultūras prakses izmantošanu, kas nekaitē ekosistēmām, resursiem vai to kvalitātei, vērtības pievienošanu produktiem ievērojot noteiktos higiēnas standartus, komercpraksi, kas nodrošinātu patērētājus ar augstas kvalitātes produktiem”.

4. Kankunas deklarācijai tika pievērsta uzmanība 1992. gada jūnija ANO Vides un aizsardzības konferences Rio samitā, kur tika izteikts atblasts Atbildīgas zivsaimniecības rīcības kodeksa sagatavošanai. 1992. gada septembra FAO Tehniskā konsultācija par tāljūras zveju rekomendēja Kodeksa izstrādē pievērst uzmanību tāljūras zvejai.

5. 1992. gada novembra FAO Padomes simt otrā sesija apsprieda Kodeksa izstrādi, rekomendējot piešķirt prioritāti tāljūras zvejas jautājumiem un nosakot priekšlikumu iesniegšanas termiņu Kodeksam 1993. gada Zivsaimniecības komitejas sēdē.

6. 1993. gada marta COFI 22. sesija izskatīja šī Kodeksa galvenos principus, ieskaitot pamatnostādņu noformulēšanu un apstiprināja laika

grafiku tālākai Kodeksa izstrādei. Sesija arī pauda lūgumu FAO, Kodeksa ietvaros steidzīgi sagatavot priekšlikumus kā novērst zvejas kuģu karogu maiņu, kas negatīvi ietekmē tāljūras zvejas krājumu aizsardzības un pārvaldības pasākumus.

7. Atbildīgas zvejas rīcības kodeksa tālāka izstrāde tika veikta konsultējoties un sadarbojoties ar atbilstošām Apvienoto Nāciju aģentūrām un citām starptautiskām organizācijām, ieskaitot nevalstiskās organizācijas.

8. Izpildot FAO vadošo institūciju instrukcijas, saskaņā ar 1982. gada Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvenciju, tika noformulēts Kodeksa projekts ņemot vērā 1992. gada Kankunas deklarāciju, 1992. gada Rio deklarāciju un UNCED Programmu 21, atbilstoši 1992. gada FAO Tehniskās konsultācijas par tāljūras zveju slēdzieniem un rekomendācijām, 1984. gada FAO Vispasaules konferences par zivsaimniecības pārvaldību un attīstību apstiprināto stratēģiju un citiem atbilstošiem instrumentiem, ieskaitot tolaik Pastāvīgo Apvienoto Nāciju Organizācijas konferenci par transzonāli migrējošo zivju un tālu migrējošo zivju krājumiem, kas 1995. gada augustā pieņēma Nolīgumu attiecībā uz 1982. gada 10. decembra Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvencijas noteikumu par transzonāli migrējošo un tālu migrējošo zivju krājumiem, izpildi.

9. Savā divdesmit septītās sesijas konferencē 1993. gada novembrī, FAO pieņēma Vienošanās veicināt tāljūras zvejas kuģu atbilstību starptautiskajiem aizsardzības un pārvaldības pasākumiem un rekomendēja nevilcinoties uzsākt Atbildīgas zivsaimniecības rīcības kodeksa galveno principu izstrādi, lai veidotu ievirzi tematisko pantu formulējumiem. Atbilstoši tam, 1994. gada februārī Romā, valdību iecelto neformālo ekspertu izveidotā darba grupa pārskatīja Vispārējo principu teksta projektu. Pārskatītais teksta projekts tika plaši izplatīts visu FAO locekļu, asociēto locekļu, kā arī starpvaldības un nevalstisko organizāciju starpā. Vispārējo principu otrajai versijai iesniegtie komentāri tika iekļauti Kodeksa projektā kopā ar priekšlikumiem alternatīvam tekstam. Šis dokuments kļuva par neformālu konsultāciju tēmu ar nevalstiskajām organizācijām 1994. gada augusta Apvienoto Nāciju Organizācijas Konferences par transzonāli migrējošo un tālu migrējošo zivju krājumiem ceturtajā sesijā Ņujorkā.

10. Lai atvieglotu Kodeksa projekta kopējā teksta noformulēšanu, Ģenerāldirektors 1994. gada jūnija Padomes simt sestajā sesijā ierosināja organizēt Tehniskās konsultācijas attiecībā uz Atbildīgas zivsaimniecības rīcības kodeksu, kas būtu pieejamas visiem FAO īstenajiem locekļiem, citām ieinteresētajām pusēm, starpvaldību un nevalstiskajām organizācijām, lai nodrošinātu iespēju visu ieinteresēto pušu iesaistei Kodeksa izstrādē no paša sākuma.

11. Otrā tehniskā konsultācija notika Romā no 1994. gada 26. septembra līdz 5. oktobrim, un tajā tika apspriests visa Kodeksa

projekts, kā arī projekts tehniskajām vadlīnijām vairuma Kodeksa tematisko pantu izstrādei. Pēc visu Rīcības kodeksa pantu pamatīgas pārskatīšanas, balstoties uz plenārajās diskusijās izteiktajiem komentāriem un konsultācijas laikā rakstiski iesniegtajām izmaiņām, tika sagatavots Alternatīvais sekretariāta projekts .

12. Konsultācija spēja detalizēti izskatīt arī alternatīvo projektu trim no sešiem Kodeksa tematiskajiem pantiem, piemēram, 9. pantu „Zivsaimniecības integrācija piekrastes apvidu pārvaldībā”, 6. pantu "Zivsaimniecības pārvaldība" un 7.pantu "Zvejas operācijas", izņemot principus, kurus, visticamāk, varēja ietekmēt ANO Konference par transzonāli migrējošo un tālu migrējošo zivju krājumiem. Tika sagatavots īss administratīvais ziņojums un iesniegts FAO Padomei un COFI.

13. 1994. gada 15-24. novembra Padomes simt septītajā sesijā Tehniskā konsultācija ierosināja atlikt galējo principu noformulēšanu attiecībā uz tālējuras zveju līdz ANO konferencei. Padome kopumā pieņēma ierosināto procedūru, atzīmējot, ka pēc diskusijām nākamajā COFI sesijā, FAO Padomei 1995. gada jūnijā ir jāiesniedz Kodeksa galējais projekts. Izejot no tā, Padome pieņems lēmumu, par nepieciešamību Tehniskajai komitejai sanākt vienlaicīgi ar Padomes sesiju, lai, nepieciešamības gadījumā, izstrādātu sīkākus Kodeksa noteikumus.

14. Balstoties uz Tehniskās konsultācijas saņemtajiem būtiskajiem komentāriem un sīki izstrādātajiem priekšlikumiem, Sekretariāts izstrādāja Atbildīgas zivsaimniecības rīcības kodeksa pārstrādātu projektu, kas tika iesniegts 1995. gada 10.-15. marta Zivsaimniecības komitejas divdesmit pirmajai sesijai.

15. Zivsaimniecības komiteja tika informēta, ka ANO Konferencei jānoslēdz sava darbība 1995. gadā. Tika izvirzīts priekšlikums, ka atlikto principu formulējums Kodeksa teksta projektā varētu tikt saskaņots ar ANO konferencē pieņemto formulējumu saskaņā ar mehānismu, par kuru tiks panākta vienošanās starp Komiteju un Padomi, pirms Kodeksa teksta galējās iesniegšanas pieņemšanai 1995. gada oktobra FAO Konferences divdesmit astotajā sesijā.

16. Komiteja tika informēta par dažādiem Sekretariāta spertajiem soļiem Rīcības kodeksa sagatavošanas gaitā. Komiteja nodibināja atklātu darba grupu Kodeksa teksta projekta pārskatīšanai. Darba grupa sanāca 1995. gada 14. martā un uzņēmās Kodeksa projekta sīku rediģēšanu, ko vēlāk pabeidza Tehniskā konsultācija. Tā pabeidza darbu pie 8.-11. panta tekstiem. Tā kā laika bija maz, darba grupa deva norādījumus Sekretariātam pārrakstīt pantus 1.-5. Tika ieteikts arī iekļaut 5. pantā Vispārējos principos zinātniskās pētniecības un sadarbības elementus, kā arī akvakultūru, lai atspoguļotu Kodeksa tematiskajos pantos izvirzītos jautājumus.

17. Komiteja atbalstīja Padomes simt septītās sesijas apstiprināto priekšlikumu par Kodeksa galējās noformēšanas principiem. Galējais formulējums šiem principiem, kuri pamatā attiecas uz transzonāli migrējošo zivju un tālu migrējošo zivju krājumiem un sastāda tikai nelielu daļu no visa Kodeksa, ir jāpārskata ANO Konferences rezultātu gaismā. Grupa arī ieteica, ka tad, kad būs panākta vienošanās pēc būtības, būs nepieciešams saskaņot arī Kodeksa juridiskos, tehniskos un idiomātiskos aspektus, lai atvieglotu tā galējo apstiprināšanu.

18. Atklātās darba grupas ziņojums tika nolasīts 1995. gada 14. un 15. marta Ministru tikšanās par zivsaimniecības jautājumiem laikā, kas notika vienlaicīgi ar COFI sesiju. Romas Vienošanās par vispasaules zivsaimniecību, izejot no šīs sanāksmes, aicināja „valstīs un starptautiskas organizācijas nekavējoties rīkoties, lai pabeigtu Atbildīgas zivsaimniecības rīcības kodeksu” ar mērķi iesniegt tā noformēto tekstu apstiprināšanai FAO Konferencē 1995. gada oktobrī.

19. Padomes simt astotajai sesijai tika iesniegta Rīcības kodeksa pārskatīta versija. Padome nodibināja Atklātu Tehnisko komiteju, kurā tika plaši pārstāvēti reģionu locekļi un novērotāji un kas sanāca uz savu pirmo sesiju 1995. gada 5.-9. jūnijā. Piedalījās arī vairākas starpvaldību un nevalstiskās organizācijas.

20. Tehniskā Komiteja informēja Padomi par 1.-5. panta un levada būtisku redakciju. Bija arī pārskatīti, grozīti un apstiprināti panti 8.-11. Komiteja informēja Padomi arī par 6. panta redakcijas uzsākšanu.

21. Padome apstiprināja Tehniskās komitejas darbu un savas rekomendācijas 1995. gada 25-29. septembra sesijai pabeigt Kodeksa redakciju tikko Sekretariāts būs juridiski un lingvistiski saskaņojis tekstu, ņemot vērā rezultātus ANO Konferencē par transzonāli migrējošo tālu migrējošo zivju krājumiem.

22. Uz Tehniskās Komitejas 2. sesiju kā konferences dokuments (C 95/20) un kā sesijas darba dokuments tika izdota Kodeksa pārskatīta versija, ko bija apstiprinājusi Atklātās Tehniskās komitejas 1 sesija (1995. gada 5.-9. jūnijs) un Padomes simt astotā sesija. Tika skaidri identificēti Kodeksa elementi, par kuriem vēl bija jāpanāk vienošanās.

23. Lai atvieglotu visa Kodeksa galējo noformēšanu, Sekretariāts sagatavoja dokumentu "Sekretariāta priekšlikumi Atbildīgas zivsaimniecības rīcības kodeksa 6. pantam „Zivsaimniecības pārvaldība” un 7. pantam „Zvejas operācijas”, ņemot vērā ANO Konferences 1995. gada augustā pieņemto Vienošanos attiecībā uz transzonāli migrējošo un tālu migrējošo zivju krājumu aizsardzību un pārvaldību. Sekretariāts arī sagatavoja priekšlikumus attiecībā uz teksta juridiskajiem un lingvistiskajiem aspektiem, un iesniedza tos Komitajai uz sesiju trijās valodās (angļu, franču un spāņu).

24. Atklātās Tehniskās komitejas otrā sesija notika 1995. gada 25.-29. septembrī, un tajā bija plaši pārstāvēti reģioni un ieinteresētās organizācijas. Komiteja, rīkojoties pilnīgā sadarbības garā, veiksmīgi izpildīja savu mandātu, noformējot un apstiprinot atsevišķi katru pantu un Kodeksu kā vienotu veselumu. Tehniskā komiteja vienojās, ka oficiālās sarunas par Kodeksa tekstu ir atzīstamas par pabeigtām. Atklātā Neformālā Lingvistisko jautājumu saskaņošanas grupa noturēja papildus sesiju, un kopā ar Sekretariātu veica saskaņošanu balstoties uz nosēguma sesijā apstiprināto pamattekstu. Tehniskā komiteja deva instrukcijas Sekretariātam jau iesniegt sagatavoto versiju kā izredīgētu Konferences dokumentu Padomes simt devītajai sesijai un Konferences divdesmit astotajai sesijai pieņemšanai. Komisija apstiprināja, ka Rīcības Kodekss ir Tehniskās komitejas galīga variantā noformēts dokuments. Sekretariātam tika uzdots sagatavot nepieciešamās rezolūcijas projektu, ieskaitot aicinājumu valstīm steidzīgi ratificēt Konferences pēdējā sesijā pieņemto Atbildības vienošanos. Konferences divdesmit astotā sesija 1995.gada 31. oktobrī vienprātīgi pieņēma Atbildīgas zivsaimniecības rīcības kodeksu un atbilstošo rezolūciju.

---

2. pielikums

REZOLŪCIJA

KONFERENCE

Atzīstot zivsaimniecības vitāli svarīgo lomu pasaules nodrošinātībā ar pārtiku un ekonomiskajā un sociālajā attīstībā, kā arī dzīvo ūdens resursu un to vides ilgtspējības nodrošināšanas nepieciešamību esošajām un nākamajām paaudzēm,

atsaucoties uz to, ka Zivsaimniecības komiteja 1991. gada 19. martā rekomendēja atbildīgas zvejas koncepcijas izstrādi un arī iespējamā realizācijas instrumenta noformulēšanu,

apzinoties, ka Kankunas deklarācija, kas radās 1992. gada maija starptautiskās konferences par atbildīgu zveju rezultātā, ko noorganizēja Meksikas valdība sadarbībā ar FAO, aicināja sagatavot Atbildīgas zivsaimniecības rīcības kodeksu,

paturot prātā, ka ar 1982. gada Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvencijas stāšanos spēkā un vienošanās parakstīšanu par šīs konvencijas noteikumu ieviešanu attiecībā uz transmigrējošo un tālu migrējošo zivju sugu aizsardzību un pārvaldību, kā to paredzēja 1992. gada Rio deklarācija un UNCED Programmas 21 noteikumi, pastāv pastiprināta vajadzība pēc subreģionālās un reģionālās sadarbības, un FAO, atbilstoši tās mandātam, ir uzlikta liela atbildība,

atzīstot, ka 1993. gadā Konference pieņēma FAO Vienošanos par Tāljūras zvejas kuģu atbildības veicināšanu starptautiskajiem zvejas resursu aizsardzības un pārvaldības principiem un ka šis līgums sastāda Rīcības kodeksa neatņemamu sastāvdaļu,

ar prieku atzīmējot, ka FAO, saskaņā ar tās Vadošo iestāžu lēmumiem, ir noorganizējusi virkni tehnisko sanāksmju, lai noformulētu Rīcības kodeksu un ka šo sanāksmju rezultātā ir panākta vienošanās par Atbildīgas zivsaimniecības rīcības kodeksu,

atzīstot, ka Romas Vienošanās par Vispasaules zivsaimniecību, kas tika panākta 1995. gada 14.-15. martā ministru sanāksmes par zivsaimniecību, laikā, aicināja valdības un starptautiskās organizācijas efektīvi reaģēt uz esošo zivsaimniecības situāciju, cita starpā pabeidzot darbu pie Atbildīgas zivsaimniecības rīcības kodeksa un apsverot vienošanās pieņemšanu par Tāljūras zvejas kuģu atbildības veicināšanu starptautiskajiem zvejas resursu aizsardzības un pārvaldības principiem:

1. nolemj pieņemt Atbildīgas zivsaimniecības rīcības kodeksu;
2. aicina valstis un starptautiskāsvalstiskās un nevalstiskās organizācijas, kā arī visas zivsaimniecībā iesaistītās puses sadarboties šī Kodeksa principu izpildē un īstenošanā;
3. ieviešot Kodeksa noteikumus, mudina ņemt vērā jaunattīstības valstu specifiskās vajadzības;
4. lūdz FAO Darba un Budžeta programmā paredzēt līdzekļus jaunattīstības valstu konsultēšanai attiecībā uz šī Kodeksa izpildi un Starpreģionālās palīdzības programmas izstrādei ārējam atbalstam Kodeksa ieviešanā;
5. lūdz FAO, sadarbībā ar savām locekļēm un atbilstosām ieinteresētām organizācijām, izstrādāt tehniskās vadlīnijas Kodeksa ieviešanas atbalstam;
6. aicina FAO uzraudzīt Kodeksa ieviešanu un ziņot par tā ietekmi uz zivsaimniecību, ieskaitot darbības, kas veiktas saskaņā ar citiem instrumentiem un ANO rezolūcijas, un, it īpaši Ģenerālās Asamblejas pieņemtajām rezolūcijām attiecībā uz Konferences par tranzonāli migrējošo un tālu migrējošo zivju krājumiem rezultātu iedzīvināšanai, kas noveda pie vienošanās ieviest 1982. gada 10. decembra Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvencijas noteikumus attiecībā uz tranzonāli migrējošo un tālu migrējošo zivju sugu aizsardzību un pārvaldību
7. Mudina FAO nostiprināt reģionālās zivsaimniecības institūcijas, lai efektīvāk risinātu zivsaimniecības aizsardzības un

pārvaldības jautājumus zivsaimniecības subreģionālās, reģionālās un globālās sadarbības un koordinācijas atbalstam.